

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

**AVRUPA KOMÜNİST ve İŞÇİ
PARTİLERİ KONFERANSI**

**DÜNYA KOMÜNİST
HAREKETİNİN STRATEJİSİ**

MAO'CU "PRATIĞIN FELSEFESİ"

SOVYET - ÇİN İLİŞKİLERİ

**SURİYE'NİN LÜBNAN'A
MÜDAHALESİ**

CİLT/5

AĞUSTOS 1976

SAYI:32

İÇİNDEKİLER

Suriyenin Lübnan Müdahalesi / İLKE	3
Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı	7
Dünya Komünist Hareketinin Stratejisi / İLKE	29
Maocu «Pratiğin Felsefesi» / E. İvanov	47
ABD'nin Bloksuz Asya ve Afrika Ülkeleri Politikası	59
Sovyet Çin İlişkileri Üzerine / İ. Aleksandrov	71

*Sahibi: Öner Ciravoğlu / Sorumlu Yazışleri Müdürü: İlker Demir /
Yazışma ve havale adresi: P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım
adresi: Cağaloğlu Başmusahip Sokak Tan Apt. 10/11 İstanbul /
Abone şartları: Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katı-
dır / Dizgi - Baskı: İshak Basımevi, 27 73 37 / İlan: Tam sayfa 500
lira. Diğer ilanlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih: Ağustos 1976.*

SURİYE'NİN LÜBNAN MÜDAHALESİ

İLKE

Onbeş aydan beri kanlı bir iç savaşın yaşandığı, Lübnan'a Suriye'nin askerî müdahalede bulunmasının yankıları devam ediyor. Bu müdahale Lübnan iç savaşının gelişim yönünü değiştirdiği gibi, gerek Arap ülkeleri arasındaki ilişkileri, gerekse İsrail'in saldırgan ve yayılmacı siyasetine karşı yürütülen mücadeleyi önemli ölçülerde etkileyecektir.

Suriye müdahalesini irdelemeden önce Lübnan'ın kısa tarihçesi ile iç savaşı hazırlayan nedenleri gözden geçirmekte yarar var...

Bugünkü Lübnan toprakları 1944 yılına kadar Fransız mandaterliği altında bulunuyordu. Fransız emperyalizmi, 1943 yılında, Lübnan'ın bağımsızlığını aldıktan sonraki siyasal yapısını belirlemiştir. O yıllarda yapılan nüfus sayımına göre ülke nüfusunun % 53.9'unu hristiyanlar, % 45.3'ünü ise müslümanlar oluşturmaktaydı. Fransa Lübnan'ın politik yapısını belirlerken bu oranları esas almış ve Parlamento üyelerinin çoğunluğu ile Cumhurbaşkanlığı ve Genel Kurmay Başkanlığı hristiyanlara, başbakanlık sunni müslümanlara, meclis başkanlığı ise şii müslümanlara verilmişti. Bu anlaşma hristiyan ve müslüman liderler tarafından imzalanmış ve hristiyanlar, Arap dünyasının çıkarlarına ters düşmeyen bir politika izlemeyi kabul etmişlerdi.

Lübnan ekonomisini tam egemenlikleri altında bulduran hristiyanlarla çoğunluğunu yoksul kitlelerin oluşturduğu müslümanlar arasındaki çelişkiler zaman zaman önemli gerginliklere sebep olmuş ve özellikle 1952 yılında Mısır-Suriye siyasal birliğinin gerçekleşmesiyle gittikçe derinleşen bir nitelik kazanmıştı.

Bu gerginlikler 1958 yılında ülkeyi bir iç savaşın eşiğine getirmiş, ve o zamanki Cumhurbaşkanı (ve son Lübnan hükümetinin içişleri bakanı) Kâmil Şamun ABD'den yardım istemiştir. Adana'daki İncirlik üssünden kalan Amerikan uçakları Lübnan'daki hristiyan yönetimin istediği desteği sağlamıştı.

Kapitalizmin önemli ticaret ve bankacılık merkezlerinden biri olan Lübnanda siyasal durum, Filistin sorunu yüzünden daha karmaşık bir nitelik kazanmış ve gerginlikler daha da artmıştır.

Emperyalizmin işbirlikçisi Lübnan egemen sınıflarının, emperyalizmin Orta Doğu'daki bir uzantısı, maşası olan İsrail'le sürtüşmelerine sebep yoktur. Bu yüzden Filistin gerillaları Lübnan egemen sınıfları için baştan beri tedirginlik kaynağı olmuşlardır. Ancak, önemli ölçüde Arap halklarının desteğini kazanan Filistin kurtuluş hareketi gerici Lübnan egemen sınıflarının onu kolayca tasfiye etmelerine olanak vermiyordu. Ancak İsrail saldırılarına bu çelişkiyi derinleştirmek için ellerinden geleni esirgemiyor, tahriklerden kaçınıyordu.

1968'de Lübnan hükümetinin Filistinli gerillalara destek olduğu gerekçesiyle Beyrut havaalanına bir baskın düzenleyen İsrail, 13 Lübnan uçağını tahrip etmişti. Bu, Lübnan egemen sınıflarının Filistin gerillaları «bela-sını» bir an önce başlarından defetmeleri için İsrail tarafından yapılmış bir uyarı idi ve nitekim de bu olaydan sonra Lübnan tarafından Filistin gerillaları aleyhinde tedbirler alınmaya başlanıyordu.

1969'da Filistin gerillaları ile Lübnan ordusu arasında yer yer çatışmalar olmuş ve bunların sonucu olarak da Lübnan hükümeti ile Filistin gerillaları arasında Kahire'de bir anlaşma imzalanmıştı. Buna göre Lübnan hükümeti gerillalara müdahale etmeyecek, gerillalar da Lübnan İsrail sınırında askeri eylemlerde bulunmayacaklardı.

1970 yılında Ürdün'de Haşimî krallığı tarafından Filistinlilere karşı girişilen katliam olaylarından sonra Lübnandaki Filistinlilerin sayısı artmıştır. Hristiyanların egemenliğine karşı gelişen tepkiler Filistin hareketiyle birleşip ve zamanla müslüman nüfus ülke nüfusunun yüzde 60'ını oluşturacak şekilde artınca, bir tarafta emperyalizmle çıkar birliği içinde olan Lübnan egemen sınıflarına karşı bilinçlenmeye başlayan kitleler, artık mevcut siyasî kabuğa sığmaz oldular.

İÇ SAVAŞ

Bu temel üzerine oturan Lübnan sorununun alevlenmesi için bir kıvılcım gerekiyordu. Bu kıvılcım Lübnan egemen sınıflarının örgütlendiği gerici Falanjist (İspanya'da meşru cumhuriyet hükümetine karşı isyan eden faşist Franko hareketinin adı) hareket tarafından çakıldı; 13 Nisan 1975'de Beyrut'un hristiyan mahallesinden geçen ve içinde filistinlilerin bulunduğu bir otobüs falanjistlerin makineli tüfek ateşine tutuldu ve 27 Filistinli öldürüldü. Böylece Filistinli gerillalarla Falanjistler arasında ilk çarpışmalar başladı ve bütün büyük kentlere yayıldı. Hristiyanların bu çarpışmalarda

mevzi kaybetmeleri üzerine Falanjist Parti lideri Pierre Gamayel Arap Birliği'ni duruma müdahale etmeye çağırdı.

Baştan beri gelişen olayları yakından izleyen ve arabuluculuk girişimlerinde bulunan Suriye 26 Aralık'ta beş maddelik bir barış planı önerdi. Tarafların bu planı olumlu karşılamaları üzerine bir umut ışığı belirldyse de bu ışık çarpışmaların şiddetlenerek tekrar yoğunlaşması üzerine uzun ömürlü olmadı.

SURİYE NE İSTİYOR?

1970'de bir darbeyle iktidarı ele geçiren Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad, Baas partisinin sağ kanat lideridir ve ülkesinde kapitalizmi ihya etmeye yönelik bir politika izlemiştir. Özellikle son yıllarda batılı ülkelerin ve gerici petrol şeyh ve krallıklarının Suriye'deki yatırımlarının bir hayli artması, hatta Ürdün ile Suriye arasında ekonomik bir birliğe gidilmesi yolunda çalışmalar bunun göstergesidir. Suriye'nin Lübnan konusunda, bir tanesi dünyanın ilerici güçleri tarafından da paylaşabilecek olan iki kuşkusu vardı: Lübnan'da emperyalizmin güdümünde ayrı bir hristiyan devletin kurulması ihtimali ve ülkeye, maceracı eğilimleri içinde barındıran Filistin hareketinin ağırlık kazandığı bir yönetimin hakim olması ihtimali. Gerçekten de Lübnan'ın bölünmesine dünyanın tüm ilerici güçleri şiddetle karşı çıkmaktadırlar. Çünkü, bu takdirde İsrail'in yanısıra emperyalizm orta doğuda bir adım daha atabilecektir.

FALANJİSTLER FİLİSTİNLİLERİN LÜBNAN'I TERKETMELERİNİ İSTİYOR!

1976 Ocak ayında Falanjist parti, 1969'da Kahire'de imzalanan antlaşmayı tanımadıklarını ilan etti ve Filistinlilerin ülkeyi terketmelerini istedi. Falanjist milisler Filistin göçmen kamplarına karşı hücumla geçtiler. Saldırıların Beyrut'un müslüman mahallesi Karantina bölgesi üzerine de yoğunlaştırılmasından sonra Filistin Kurtuluş Örgütü ve ilerici müslümanlar karşı saldırıya geçtiler. Bu sırada Filistin Kurtuluş Örgütüne bağlı, fakat Suriye'nin kontrolü altında bulunan El Saika Filistin gerilla örgütüne bağlı 2000 kişilik bir kuvvet Lübnan'a girdi ve Suriye'nin bundan sonra yoğunlaştıracağı arabuluculuk çabalarında ona önemli bir dayanak oldu. 22 Ocak'ta Suriye'nin sunduğu barış planı ilerici müslümanların ve Filistinlilerin temel isteklerini kapsıyordu. Buna göre parlamentodaki sandalyeler eşit olarak dağıtılacak, başbakan meclis tarafından seçilecek, yönetimde dinsel ayrıcalıklar kaldırılacaktı.

LÜBNAN ORDUSU PARÇALANIYOR

Bütün bu karışıklıklar Lübnan ordusuna da sıçramakta gecikmedi. Önce Teğmen Ahmet Katip yönetimindeki sınır birlikleri hristiyan yöneti-

me karşı isyan etti ve ilerici kanadın yanında çarpışmalara katıldı. Lübnan ordusunun yüksek rütbeli subaylarının emrindeki bir kesimi hristiyanların yanında yer alırken Beyrut Askerî bölge komutanı Ahmet El Ahdap bir darbe girişiminde bulunarak Devlet başkanı Franjiye'nin istifasını istedi. Suriye'ye yakınlığıyla tanınan Ahdap'ın bu girişimi Filistinliler ve İlerici müslüman harekât tarafından hoş karşılanmadı ve bu tarihten itibaren bu güçlerle Suriye'nin arasında gerginlikler gelişmeye başladı. El Saika gerillaları ile müslümanlar arasında çatışmalar oldu.

SURİYE'NİN MÜDAHALESİ

Lübnan'daki içsavaşın çok kanlı bir safhaya girmesi ve hristiyanların ağır kayıplara uğramaları üzerine emperyalist ülkelerin Lübnan'a müdahalede bulunması ihtimali doğmuştu. Hatta Fransa Lübnan'a asker göndermeyi önermiş ve bu öneri Gamayel tarafından olumlu karşılanmıştı. Ancak bu teklif gerek arap ülkeleri tarafından gerekse de sosyalist sistem tarafından çok sert bir biçimde kınandı. Bu arada Suriye'nin müdahale ihtimali üzerinde durulmaya başlanılmıştı. ABD ve İsrail böyle bir müdahaleye yeşil ışık yakacaklarını belli ettiler. Ve 1 Haziran'da Suriye müdahalesi gerçekleşti. 9 bin Suriye askeri «İç savaşa son vermek ve düzeni sağlamak» gerekçesiyle Suriye-Lübnan sınırını aştı.

Suriye müdahalesinden sonra savaş süratle Filistinlilerin ve ilerici müslümanların aleyhine gelişmeye başladı.

Bütün bunlardan sonra henüz gerginliğin sürdüğü Lübnan'da ilerici güçlerin yararına çözüm, Suriye'nin milliyetçi ve olumsuz politikasından vazgeçmesiyle mümkün olacaktır.

Filistin Kurtuluş hareketinin bir bağımsızlık mücadelesi, ulusal kurtuluş hareketi olduğunda kuşku yoktur ve bu hareketin geleceği, dünyanın bütün antiemperyalist güçlerinin (Suriye de dahil) desteğiyle belirleneceği açıktır.

Suriye'nin tutumu, dünya devrimci sürecinin istekleriyle çelişmekte, özel olarak da antiemperyalist mücadeleyi ikiye bölme tehlikesini getirmektedir.

İlke ve biçim bakımından yanlış olan Suriye müdahalesi son haftalarda durdurulur gibi görüldüyse de Lübnan topraklarında Suriye birliklerinin yeniden ilerledikleri saptandı.

Suriye'nin bundan böyle olumsuz politikasından vazgeçeceği umudu var olmakla birlikte, müdahalenin dünyanın tüm ilerici güçlerinin tepkisine rağmen devam etmesi kınanacak bir politikadır.

Er-geç Suriye işçi sınıfı ve ilerici kamuoyu Filistin kurtuluş hareketi ve sosyalist sistemin dayanışması Lübnan'da durumu ilerici güçler lehine değiştirmeyi ve barış mücadelesinde yeni bir zafer kazanmayı başaracaklardır.

Avrupa'da Barış, Güvenlik, İşbirliği ve Toplumsal İlerleme İçin

Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı Belgesi

29 ve 30 Haziran 1976 tarihlerinde, Avrupanın 29 komünist ve işçi partisini biraraya getiren bir konferans, Demokratik Alman Cumhuriyeti başkenti Berlin'de yapıldı. Bu konferansa katılan partilerin delegasyonları şunlardır:

- Belçika Komünist Partisi, parti başkan yardımcısı Jean Terf ve yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Bulgaristan Komünist Partisi, Merkez Komitesi birinci sekreteri Todor Jivkov yoldaşın başkanlığındaki delegasyon, Danimarka Komünist Partisi, parti Başkanı Knut Jenspersen yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Alman Komünist Partisi, Parti Başkanı Herbert Mies yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Almanya Birleşik Sosyalist Partisi, Merkez Komitesi Genel Sekreteri Erich Honocker yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,

- Finlandiya Komünist Partisi, Parti Başkanı Aarne Saarihen yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Fransız Komünist Partisi, Parti Genel Sekreteri Georges Marchais yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Yunanistan Komünist Partisi, Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Harilaos Florakis yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- İngiltere Komünist Partisi, Parti Genel Sekreteri Gordon McLennan yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- İrlanda Komünist Partisi, Parti Genel Sekreteri Michael O'riordan yoldaşın başkanlığındaki delegasyon.
- İtalyan Komünist Partisi, Parti Genel Sekreteri Enrico Berlinguer yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Yugoslavya Komünistleri Birliği, Parti Başkanı Josep Broz Tito yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Lüksemburg Komünist Partisi, Parti Başkanı Dominique Urbany yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Hollanda Komünist Partisi, Merkez Komitesi Başkanı Henk Hoekstra yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Norveç Komünist Partisi, Parti Başkanı Martin Gunnar Knutsen yoldaşın başkanlığındaki delegasyon.
- Avusturya Komünist Partisi, Parti Başkanı Franz Muhri yoldaşın başkanlığındaki delegasyon.
- Polonya Birleşik İşçi Partisi, Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Edward Gierek yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Portekiz Komünist Partisi, Parti Genel Sekreteri Alvaro Cunhal yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Romanya Komünist Partisi, Parti Genel Sekreteri Nicolae Ceausescu yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Saint - Mann Komünist Partisi, Parti Başkan Ermenegildo Gasperoni yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- İsveç Komünistleri Sol Partisi, Parti Başkanı Lars Werner yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- İsviçre Emek Partisi, Polit Büro Üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri Jakob Lechleiter yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonide Brejnev yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,

- İspanya Komünist Partisi, Parti Genel Sekreteri Santiago Carillo yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Çekoslovakya Komünist Partisi, Merkez Komitesi Genel Sekreteri Gustav Husak yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Türkiye Komünist Partisi, Merkez Komitesi Genel Sekreteri İsmail Bilen yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yanos Kadar yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Batı Berlin Birleşik Sosyalist Partisi, Parti İkinci Başkanı Erich Ziegler yoldaşın başkanlığındaki delegasyon,
- Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (A.K.E.L.), Merkez Komitesi Politik Büro Üyesi Christos Petas yoldaşın başkanlığındaki delegasyon.

Bu Partilerin temsilcileri Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve toplumsal ilerleme ile ilgili sınırlı sayıdaki sorunlar üzerinde görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Konferansa katılan her parti, amaçların gerçekleştirilmesi için katkıda bulunma konusunda anlaşmaktadırlar.

Konferansa katılanlar, tüm ülkelerin işçi sınıfının olduğu kadar demokratik güçlerin ve halk kitlelerinin genel çıkarlarına uygun olarak barış demokrasi ve toplumsal ilerleme amaçlarına ulaşmak için kendi partilerinin mücadelelerini, ülkelerinin toplumsal, ekonomik, politik ve ulusal özelliklerine göre tam bağımsız olarak kararlaştırılmış biçimde ve özerk olarak sürdürmeye kesin kararlı olduklarını önemle belirtirler.

Konferansa katılanlar, barış içinde birarada yaşama politikasının, toplumsal sistemlerinden bağımsız olarak Devletlerarası aktif işbirliğinin ve uluslararası detant'ın her ülke halkının çıkarlarına olduğu kadar tüm insanlığın gelişmesine de tekabül ettiğini, bunun çeşitli ülkelerdeki politik ve toplumsal statuquo'yu korumak anlamına hiç bir şekilde gelmediğini, tersine işçi sınıfının ve bütün demokratik güçlerin mücadelesi için en iyi gelişme koşullarını yarattığını kesin olarak ilân ederler; bu mücadele atılımı, her ülkenin kendi öz gelişme yolunu serbestçe seçmesi ve bunu devredilmez biçimde kullanma hakkını uygulaması, tekellerin egemenliğine karşı ve sosyalizm dâvâsı içindir.

Konferansa katılanlar, uluslararası durumda olumlu ve esaslı değişiklikler olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu değişiklikler, bir yandan barış, demokrasi, ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve sosyalizm dâvâsı lehine güçler ilişkisinin değişmesinin sonucudurlar; diğer yandan, halk

kitlesinin ve geniş siyasal ve toplumsal güçlerin mücadelesindeki güçlenmenin sonucudurlar. Bu durum, bir gerilim ve çatışma politikasından, detantı, her alanda yeni ilişkilerin düzene sokulmasını ve gelişimini, Devletler ve halklar arasındaki işbirliğini hedef alan bir politikaya geçiş sürecini başlatmıştır.

Bu temel üzerinde Avrupa'da da yeni bir durum ortaya çıkmış bulunuyor. Uluslararası atmosferi kaplamış ve bazıları İkinci Dünya Savaşından beri askıda bulunan önemli sorunlar, görüşmeler yoluyla çözülmüş bulunuyor; barış içinde birarada yaşama esprisi içinde, ülkeler arasında çok sayıda antlaşma, anlaşma, deklarasyon ve çeşitli sözleşmeler yapıldı.

Bütün bunlar, Devletler arasında yeni ilişkilerin ve işbirliğinin gelişmesi, kıt'anın birbirine zıt askeri bloklara bölünmesine son verilmesi ve silâhsızlanmaya gidilmesi için gereken koşulları yarattı,

Avrupa'da güvenlik ve işbirliği için Helsinki Konferansının toplanması da kıt'a üzerinde, sağlanan dönüşümleri en açık biçimde gözler önüne sermekte; bunlar, faşizme karşı savaşan halkların zaferinin ve barış ve güvenlik koşulları içinde yaşama ve işbirliği yapma, kendi meşru taleplerine uygun olarak geleceklerini inşa etme arzularını ortaya koymalarının sonucudur.

Tarihsel bir olay olan bu konferans, devletler arasında dostça ilişkilerin ve işbirliğinin ilkelerini saptamaya adanmıştır; bu ilişkiler şunlardır;

En yüksek düzeyde eşitlik; egemenliğin ayrılmaz parçası olan haklara saygı; kuvvet tehdidi ya da kullanımına başvurmama; sınırların bozulmazlığı; Devletlerin toprak bütünlüğü; ayrılıkların barışçı yoldan giderilmesi; iç işlerine karışmama; insan haklarına ve temel özgürlüklere, düşünce, bilincin ve inanç özgürlükleri dahil, saygı; halkların eşitlik ve bunları bizzat elinde bulundurma hakkı; devletlerarası işbirliği; uluslararası haklara uygun olarak yükümlenilen görev ve zorunlulukların dürüstçe yerine getirilmesi.

Avrupa Güvenliği ve İşbirliği Konferansı, en karmaşık uluslararası sorunların, ilgili ülkelerin tamamının tam eşitlik esasına göre katılmaları ile tartışılması ve çözüme bağlanmasının mümkün olduğunu ve bunun gerçek yararlığını kanıtlamıştır. Konferans, barış ve güvenliğin ileride daha güçlenmesi için, Avrupa'nın bütün ülkeleri arasında ilişkilerin ve işbirliğinin yararlı biçimde gelişmesi için yeni perspektifler açmıştır. Bunun, tüm dünya halkları için olumlu sonuçları olacaktır.

Helsinkide varılan anlaşmaların etkili oluşu, kesin bir biçimde, üzerinde uyuşma sağlanan on ilkenin tamamının, katılan devletlerin tümü tarafından kararlı ve açık bir biçimde uygulanmasına, bir bütün oluş-

turan nihai belgenin içerdığı tüm hükümlerin işler hâle getirilmesine bağlıdır. Konferansa katılan devletlerin eylemini, Avrupa güvenliğinin kurulması, eşitlik esasına göre ve bu konferansta varılan uyum esprisi içinde işbirliği geliştirilmesi lehine kararlı bir biçimde izlemek, daha da önemlidir. Detant'ı, aynı zamanda hem sürekli hem de gittikçe daha canlı ve bütünsel bir süreç yapmak için vazgeçilmez koşuldur bu. Bu amacın gerçekleştirilmesi, edinilen tecrübenin gösterdiği gibi, komünist ve işçi partilerinin, tüm demokratik ve barıştan yana güçlerin, kamuoyunun, kıtadaki halk kitlelerinin yeni enerjik çabalarına bağlı olacaktır.

Batı Avrupa'da işçi sınıfının ve halk kitlesinin demokratik ve anti-faşist mücadelesi bugün yeni boyutlara varmıştır. Portekiz'de faşist rejim devrildi. Bu ülkede, derin demokratik ve toplumsal dönüşümler için mücadele geliyor. Yunanistan'da faşist diktatörlük yıkıldı. İspanya'da, Avrupa'da faşizmin son kalesinin mirasçısı olan kiralık, tüm anti-faşist ve demokratik güçlerin artan ve birleşen tepkisine rağmen Frankoculuğu sürdürmeyi deniyor. Ekonomik, toplumsal ve politik yaşamın her alanında demokratik değişiklikleri zorla kabul ettirmeyi isteyen emekçilerin ve ilerici güçlerin hareketi, tüm kapitalist Avrupa'ya yayıldı.

Konferansa katılanlar, Vietnam halkının tarihi zaferini, Laos ve Kamboçya halklarının emperyalist saldırganlar ve içerdeki gericiler üzerindeki zaferlerini selâmlıyorlar. Bu zaferler dünya ölçüsünde önem taşıyan olaylardır; zira, özgürlük ve bağımsızlık için savaşmayı arzulayan halkların iradesini hiç bir gücün kırmaya yetmeyeceğini kanıtladılar. Portekiz sömürge savaşının son bulması ve Gine - Bissao, Mozambik, Sao - Tome, Yeşil burun adaları ve Angola halkalarının ulusal bağımsızlığa kavuşması, Güney Afrika'nın ırkçı rejimlerini düşüşe yaklaştırmakta ve aynı şekilde sömürgeciliğin toptan ortadan kalkması için verilen tüm diğer bağımsızlık mücadeleleri de barış ve güvenlik davasına önemli katkılar getirmektedir.

Küba'ya karşı emperyalist bloklaşmanın başarısızlığı, Demokratik Alman Cumhuriyetinin uluslararası plânda tanınması ve çok sayıda ülkenin DAC ile ilişkilerini normalleştirilmesi, uluslararası güvenliğin sağlanmasına ve sosyalizmin yerinin güçlenmesine çok büyük katkılarda bulunmuştur. Bütün bunlar, tüm anti-emperyalist, demokratik ve ilerici güçlerin onlarca yıldır sürdürdükleri mücadelenin sonucudur.

Sosyalist ülkeler, yeni bir dünya savaşının başlatılmasını önlemek, uluslararası güvenliği pekiştirmek ve detant sürecini devam ettirmek için üstün rol oynamaktadırlar. Bunun da nedeni, sosyalist toplumun,

emekçi kitlelerin çıkarlarına cevap veren niteliğinin, barış içinde birarada yaşamaya işlerlik kazandırma yönündeki dış politikalarının ve uluslararası ilişkiler üzerinde gittikçe artan etkinlik kazanmalarının sonucu olarak sürekli gelişmeleri ve ekonomik alanda büyümeleridir.

Özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını kazanmış halklar, uluslararası plânda etkili bir güç olmuşlardır. Gelişme yolundaki ülkelerin çoğunun katıldığı bağlantısız ülkeler hareketi bugün, dünya politikasında en önemli unsurlardan birini oluşturmaktadır. Bu hareket barış, güvenlik, detant ve eşitlik temelinde dayanan işbirliği sorunlarına aktif katkılarda bulunuyor; aynı şekilde uluslararası politik ve ekonomik ilişkilerde doğru bir sistemin yerleştirilmesi için, emperyalizme, sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe ve hertürlü nüfuz ve sömürü biçimine karşı mücadeleye de katkısı oluyor.

Kapitalist ülkelerde işçi sınıfının ve diğer geniş toplumsal ve siyasal güçlerin etkinlikleri büyüyor; halklar arasında barış ve işbirliğinin sağlanması için çalışıyorlar ve detantın güçlendirilmesi mücadelesinin önemli unsurunu oluşturuyorlar.

Bu ülkelerde, tüm çalışan kitlelerin çıkarlarının, toplumsal ilerlemenin ve bütünüyle ulusun çıkarlarını yansıtan toplumsal gelişmenin esas gücü olan işçi sınıfının mücadelesi ve aynı şekilde diğer demokratik ve anti-tekel güçlerin mücadelesi artan bir güçlük kazanıyor. Hatta bu mücadele, tekeli sermaye iktidarının temellerine karşı yönetiliyor. Toplumun gittikçe genişleyen tabakaları, kapitalist toplum yerine her ülkenin kendi halkınca ifade edilen isteklere göre inşa edilen sosyalist toplumun geçmesi tarihsel zorunluluğunun bilincine varıyor.

Tarafsız devletlerde halk kitlelerinin çabaları, tarafsız ülke statüsünün getirdiği olanakları, kıtadaki barışın çıkarları ve güvenliğin güçlendirilmesi uğruna daha etkili kılma yolunda yoğunlaşıyor.

Anti-emperyalist, sömürgeciliğe karşı ve ilerici tüm güçlerin mücadelesi, Avrupa'da ve dünyada siyasî havanın yumuşamasına katkıda bulundu ve bulunuyor .

Bütün bu unsurların, barış içinde bir arada yaşama politikasının uygulanması için, tüm ülkeler arasında aktif bir işbirliğinin gelişmesi için, yani nükleer bir dünya savaşının bu biricik alternatifi için kesin önemi var.

Bütün bunlar halklara, Avrupa'da uluslararası ilişkilerin dönüşümünün detant esprisi içinde sürdürülmesi için yararlı mücadelede, demokrasi ve ilerleme mücadelesinde yeni olanaklar sağlıyor. Bütün bunlar,

toplumsal ilerleme hakkında sosyalizm düşüncesinin etkinliğini artırma-ya katkıda bulunuyor.

Konferansa katılanlar, detant alanında gerçekleştirilen ilerlemele-ri değerlendirmiş bulunuyorlar. Ama aynı zamanda, dünya barışının he-nüz güven altına aslâ alınmadığının, detantın henüz kalıcı olmadığını ve devamlı bir güvenlik ve işbirliği yolunda aşılacak önemli engellerin kalmış olduğunun altını çiziyorlar.

En tehlikeli yıkım kapasitesine sahip son derece büyük güçte si-lâhlı kuvvetin Avrupa kıtası üzerinde yığılmış bulunması, silâhlanma ya-rışının vurgulanarak sürdürülmesi, kitlesel yıkım silâhlarını içeren git-tikçe daha önemli silâh stoklarının biriktirilmesi, diğer devletlerin top-rakları üzerinde yabancı askerî üslerin ve yabancı silâhlı kuvvetlerin bulundurulduğu, emperyalist baskı ve içişlerine karışma, barış, güvenlik ve devletlerarası işbirliği için doğrudan tehlikelerin kaynağını oluşturu-yorlar; bunlar aynı zamanda, bağımsızlık ve halkların eşitliği için baş-lica tehlike olarak emperyalizm, yeni sömürgecilik ve her türlü baskı ve sömürü biçimi altında varlığını sürdürüyor. Eşit olmayan ekonomik ge-lişme, eşitsizlik üzerine kurulan ekonomik ve siyasi ilişkiler, aynı zaman-da hem gerilim ve çatışmanın kaynağını, hem de bağımsızlık ve top-lumsal ilerleme yolu üzerindeki ciddi engelleri oluşturuyor.

Karakteri değişmemiş olan emperyalizmin durumu, güçler ilişkisin-deki değişikliğin sonunda zayıfladı. Bu onun artık ne sosyalizme karşı tarihsel fetihler açabilecek durumda ne de ilerici güçlerin, halkların öz-gürlük ve bağımsızlık atılımını durduracak güçte olmayışı olgusunda ifadesini buluyor.

Emperyalizmin içine düştüğü güçlükler, kapitalist toplumun ekono-mik, toplumsal, ahlâki ve politik kesimleri kapsayan tüm alanlarında his-sedilen kapitalist sistemin genel bunalımının yeniden ağırlaşmasının sonucudur ve ülkelere göre değişik biçimlerde, farklı yoğunluklarda kendini göstermektedir. Bugünkü ağır bunalımın karakteristik çizgilerin-den bazıları, örneğin müzmin enflasyon, para sistemindeki bunalım, üretici kapasitelerin düşük oranlarda kullanımının artması, milyonlar-ca emekçinin işsizliği, özellikle canlı ve çok bariz biçimler almıştır. İşçi sınıfının, köylülerin, orta tabakaların yaşamı ve çalışma koşullarında ise bu bunalım çok ciddi ve ağır sonuçlar doğurmaktadır, hem de her yerde; gençlere kadınlara ve göçetmiş emekçilere özellikle ağır biçim-de etki yapmaktadır. Bu bunalıma, ahlâki çöküntü belirtileri ve politik niteliğin göstergesi olan yıkıntılar eşlik ediyor.

Bunalım, uluslararası politik ve ekonomik ilişkilerde de derin çe-lişkiler yaratıyor. Büyük ticari çatışmalarla, aralarında Ortak Pazar ül-

kelerinin de bulunduğu çeşitli ülkelerin tekelci grupları arasındaki yarışmak bilmez rekabet mücadelesiyle, kapitalist tekellerle gelişme yolundaki ülkeler arasındaki çelişkilerle de belli oluyor.

Bütün bunlar, kapitalist toplumun ekonomik ve toplumsal yapısının, emekçi kitlelerin ve halkın ihtiyaçlarıyla, ilerleme ile ve siyasî demokratik gelişme ile nasıl çelişki içinde olduğunu ve bu çelişkinin gittikçe daha canlı hâle nasıl geldiğini gösteriyor.

Kapitalist Avrupa'nın işçi sınıfı ve emekçileri, bunalıma demokratik bir çıkış yolu, geniş halk kitlelerinin çıkarları doğrultusunda olacak ve topluma sosyalist dönüşüm yolunu açacak bir çıkış yolu bulmak için mücadele veriyor.

Büyük sermayenin gerici çevreleri ise bu duruma, halk kitlelerinin demokratik ve toplumsal haklarını kısıarak ve bunalımın yükünü onların sırtına yükleyerek çıkış yolu bulmak arayışında. Üstelik bu güçler, detant ve aktif işbirliği politikasını engelleme, Helsinki Konferansı sonuçlarının temeline dinamit koyma ve devletlerarası ilişkilerde yeniden bir gerilim ve çatışma havası yaratma peşindedir. Kıtanın birbirine karşı bloklara bölünmesine götürmüş olan «soğuk savaş» politikasına tekrar geri dönmek için çabalayan güçler daima var. Komünist partiler ve diğer demokratik ve barıştan yana güçler bu politikayla savaştılar ve savaşıyorlar.

Silâhlanma yarışını durdurmak ve silâhların ve silâhlı kuvvetlerin indirilmesi sürecini başlatmak gereklidir. Silâhlanmaya ayrılan ve daima artan paralar, gittikçe daha ağır bir biçimde emekçilere, halk kitlelerine yük olmaktadır. Bu korkunç büyük miktarlar eğer halkların yaşam düzeylerini yükseltmek, ekonomik gecikmeyi kapamak, gelişme yolundaki ülkelere yardım etmek ve destek olmak, çevreyi korumak için kullanılsa bu, tüm insanlığın gelişimi için son derece yararlı bir şey olacaktır.

Sosyalist ülkeler, bağıntısız ülkeler ve barıştan yana diğer ülkeler, komünist ve işçi partileri, Avrupa'nın ilerici ve demokrat güçleri, bu amaçlara ulaşmak için mücadele ediyorlar. NATO ülkelerinin gerici çevrelerinin ve bu amaçlara karşı harekete geçirilmiş diğer tutucu güçlerin direncini kırmak, kıtamız üzerindeki tüm halkların âcil ve hayatî görevidir.

Avrupa'nın bloklara bölünmesinin ortadan kaldırılması ve bir silâhsızlanma politikasından yana olduklarını bildiren konferans üyeleri partiler, bu durumla çelişen tüm tedbirlere karşı olduklarını açıklarlar,

Bir yandan barış, detant, güvenlik ve barış içinde bir arada yaşama ilkelerinin uygulanır hâle getirilmesi için, halklar ve devletler arasında karşılıklı güvenin güçlendirilmesi için mücadele ile diğer yanda, eko-

nomik ve politik yeni zaferler ve sosyal ilerleme için emekçilerin sürdürdüğü mücadele arasında çok sıkı bir ilişki vardır.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, her türlü gerici ve tahakkümcü eğilime karşı durmayı, silâhlanma yarışını durdurmayı silâhsızlanmayı gerçekleştirmeyi, uluslararası boyutlardaki tekellerin çeşitli ülkelerin yaşamındaki gücünü azaltmayı ve yenmeyi hedef alan çabalar ne kadar etkili olursa, bu amaçlara hızla ulaşabilmenin de o ölçüde mümkün olacağı kanısındadırlar.

Konferansa katılanlar, detant için mücadelenin, toplumsal gelişmeyi elverişli kılan uluslararası koşulların yaratılmasına önemli katkısı olduğunda birleşmektedirler. Konferans üyeleri, barış içinde bir arada yaşama ilkesinin, özellikle Avrupa ile ilgili olanların ve Helsinki Konferansı nihai belgesinde yer alan ilkelerin her geçen gün daha geniş çapta uygulanmasını, tam bağımsızlığa ve ülkelerin özerk gelişimine elverişli koşullar yarattığı ve halkların ekonomik ve toplumsal ilerleme için sürdürdükleri mücadeleye yararlı olduğu şeklinde değerlendiriyorlar. Bu uygulama kapitalist ülkelerdeki demokratik ve sosyalist dönüşüm mücadelesi için daha elverişli koşullar yaratıyor. Yine aynı uygulama, sosyalist ülkelerin ekonomik, toplumsal ve politik her alanda gelişmesi için programlar kotarmalarına ve sosyalizmin getirdiği olanaklardan gittikçe daha mükemmel biçimde yararlanılmasına elverişli koşulları da oluşturuyor.

Tüm bu unsurlar, halkların adalet ve barış dileklerini arttırıyor. Aynı zamanda sosyalizm düşüncesinin gün geçtikçe daha geniş kitlelerin bilincinde gittikçe daha önemli bir yer işgal etmesini sağlıyor.

Diğer demokratik ve barışçı güçlerle beraber Avrupa ülkelerinin komünist ve işçi partileri, detanta, Avrupa'da güvenlik ve işbirliğinin sağlanmasına doğru bir dönemecin alınmasına olanak sağlayan siyasî eylemlerde, kesin kararlı bir rol oynadılar. Konferansa katılan partiler barış, işbirliği ve toplumsal ilerleme içindeki bir Avrupa için aktif olarak çalışmaya devam edeceklerdir.

Enternasyonalist, kardeşçe ve gönüllü işbirliklerini ve dayanışmalarını, Marks, Engels ve Lenin'in büyük düşüncelerini temel alarak işte bu doğrultularda geliştireceklerdir. Bunu yaparken her partinin üstün eşitlik ve bağımsızlığını, içişlerine karışmama ilkelerini titizlikle koruyacaklar, toplumsal ilerlemeden yana dönüşümler ve sosyalizm için yapılan mücadelede farklı yolların özgürce seçilmesine tamamen saygılı olacaklardır. Her ülkede sosyalizm için verilen mücadele ve her partinin işçi sınıfı ve halk karşısındaki sorumluluğu, bütün ülkelerin emekçilerinin, bütün ilerici hareketlerin ve tüm halkların özgürlük ve bağım-

sızlığın güçlendirilmesi için, demokrasi, sosyalizm ve dünya barışı için verdikleri mücadele karşılıklı dayanışmalarıyla birlikte gitmektedir.

Komünist ve işçi partileri, bir barış ve ilerleme Avrupa'sının ancak ve ancak, en geniş politik ve toplumsal güçlerin çok sayıdaki çabasının, yaklaşmasının, anlaşma ve işbirliğinin sonucu olduğu zaman uygunluk kazanacağını bilincindedirler.

Konferansa katılanlar, komünistlerle tüm diğer demokratik ve barıştan yana güçler arasındaki diyalog ve işbirliğini zorunlu mütalâa ederler. Bundan ötürü onları birleştiren noktalardan hareket edenler ve işbirliklerini kösteklemeye kalkışan kuşku ve peşin yargıları tasfiye etmek için mücadele ederler.

Konferansa katılanlar, ilerleme ve barış yararına hareketin gelişmesine sekte vurmaya çalışan anti-komünizmin zararları hakkında tüm halk güçlerinin dikkatini çekmeyi görev bilirler. Komünist partiler, kendi politikalarıyla uyuşmayan ya da eylemlerine karşı eleştirici bir tavır takınan herkesi anti-komünist olarak almazlar. Anti-komünizm, emperyalist ve gerici güçlerin, sadece komünistlere karşı değil, ama diğer demokratlara ve demokratik örgütlere karşı da kullandıkları bir alettir ve öyle olmaya devam etmektedir. Bu güçler komünist partilere karşı, Sovyetler Birliğinden başlamak üzere sosyalist ülkelere karşı, sosyalizm ve ilerlemeden yana güçlere karşı kampanyalar açarlar. Bu kampanyalarının hedefi, komünistlerin politika ve düşüncelerinin halk kitleleri yanında değerini kaybetmesi, işçi hareketi birliğinin ve demokratik ve halkçı güçlerin işbirliğinin engellenmesidir. Anti-komünizmi izole etmek ve yenmek, halk güçleri tarafından dile getirilen ilerleme ve demokratik gelişme dileklerinin çıkarınadır. Komünist ve işçi partileri, taşıyıcıları oldukları adalet ve ilerleme düşüncelerini ve bu yöndeki politikalarını, emekçilerin ve halk kitlelerinin en geniş olanaklı birliğinin hizmetinde her geçen gün daha büyük bir güç olacak şekilde böylesine sürdürecektirler.

Konferansa katılanlar, bazı ülkelerde ve uluslararası planda, komünist, sosyalist ve sosyal-demokrat partiler arasındaki işbirliği konusunda gerçekleştirilen gelişmeleri selamlıyorlar. Bunun, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin ortak eylem yolunu tıkayan ve çalışan kitlelerin tekelci sermayeye, gerici ve tutucu güçlere karşı sürdürdüğü mücadeleyi karmaşık hâle getiren engelleri aşma yolunda temel yararlar sağladığını bildiriyorlar.

Konferansa katılan komünist partiler, sonuçta tabiatları gereği işçi sınıfını kapitalist sisteme boyun eğdirten her türlü politikayı ve ideolojiyi

reddettiklerini birkez daha doğrularlar. Partilerini güçlendirmek ve onları işçi sınıfına ve tüm emekçilere bağlayan bağları daha da sıkılaştırmak için kararlı bir şekilde çalışma arzularını önemle belirtirler. Aynı zamanda, eşitliğe dayanmak şartıyla bütün demokratik güçlerle işbirliği yapmaya ve özellikle toplumda barış, demokrasi ve ilerleme için mücadelede sosyalist ve sosyal-demokrat partilerle işbirliğine katkıda bulunmaya hazır olduklarını tekrar kanıtlarlar.

Kıtamız üzerindeki kapitalist ülkelerin komünist partilerinin ve diğer demokratik güçlerin sürdürdükleri mücadele, Avrupa'yı bir barış ve ilerleme kıtası haline dönüştürme yolunda büyük önem başarmaktadır. Bu mücadele, faşist rejimlerin tüm kalıntılarını silmeyi, demokrasi ve barışı yükseltmeyi amaçlamakta ve uluslararası tekellerle çok uluslu şirketlerin, tüm ülkelerin egemenlik ve bağımsızlığına getirdiği ve her geçen gün büyüyen tehlikeye karşı verilmektedir.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, emekçilerin ortak çıkarları olduğunun ve ortak eylemlerinin, haklarının etkili biçimde savunulmasında kesin rol oynadığının altını çizerler. Dolayısıyla, politik ya da dinî inançları ne olursa olsun tüm emekçilerin çabalarını, hayatî çıkarları için mücadelede birleştirmelerini önemli görürler.

Açık bir olgudur ki, emekçilerin sendikal örgütlerinin ulusal ve uluslararası plânda güçlerini birleştirmeleri, işçi sınıfının etkisini artırmaktadır. Komünistler, sendikal örgütler içinde büyüyen birlik dileklerini ve bu örgütlerden bağımsız eylemleri her düzeyde desteklemeye devam edeceklerdir.

Katolik güçler, diğer hristiyan kiliselerinin sözcüleri ve diğer inanışlar, emekçi hakları demokrasi ve barış mücadelesinde gittikçe daha genişleyen oranda önemli bir rol oynuyorlar. Komünist ve işçi partileri, bu güçlerle diyalog kurmanın ve ortaklaşa eylem sürdürmenin gerekliliğinin bilincindedirler; zira bu, Avrupa'nın, demokrasi esprisi içinde toplumsal ilerleme doğrultusunda gelişmesi lehine sürdürülen mücadeleye ayrılmaz biçimde bağlıdır.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, profesyonel hayata, hergün sürüp giden siyasal ve toplumsal mücadeleye gittikçe daha fazla katılan kadınlara sözü yönelterek onları, kadının gerçek eşitliğinin ve özgürlüğünün gerçekleştirilmesi için zorunlu koşul olan şeye yani, barış ve toplumsal ilerlemeye tutkun tüm güçlerin ortak amacına getirdikleri katkıyı güçlendirmeye çağırırlar.

Konferansa katılanlar, barış ilerleme ve özgürlük Avrupa'sı ve sosyalist geleceğe yönelen bir Avrupa için mücadelede enerjisinin artması amacıyla, kıtamız geleceğinin umutları olan gençliğin dileklerini desteklerler.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, işçilere, memurlara, köylülere, orta tabakalara, bilimsel ve teknik alandaki aydınlara, sanat adamlarına, tüm siyasî partilere, tüm kitle örgüt ve derneklerine, Avrupa'nın ilerlemesi ve geleceği ile ilgilenen tüm insanlara hitapeder ve onları aşağıdaki amaçlar için aktif olarak mücadele etmeye çağırırlar:

1 — Silâhsızlanma ve Avrupa Güvenliğinin Güçlenmesi Gözönünde Tutularak, Etkili Tedbirleri İşler Hâle Getirme Yoluyla Detant Sürecine Derinlik Kazandırılması.

Konferansa katılanlar, Avrupa güvenlik ve işbirliği konferansının nihai belgesinde yer alan ilke ve hükümlere, aynı şekilde barış ve güvenliğe yarar getiren tüm antlaşma ve anlaşmalara titizlikle saygı duyulması ve bunların bütünüyle gerçekleştirilmesi için çağrıda bulunurlar.

Sürekli bir detant'ı garantilemek ve bunu derinleştirmeye ve ilerletmeye devam etmek için, Helsinki'de alınan kararları bütün hâlinde gerçekleştirmek, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının sonuçlarını reddeden, o hakları detant ve güvenliğe götürülen yolu kapamaya çalışan gerici güçlere engel olmak ve geriletme amacıyla halk kitlelerinin vereceği mücadele desteklenmelidir.

Konferansa katılanlar, halk kitlelerinin ve tüm barıştan yana güçlerin, hangi ülke söz konusu olursa olsun, her türlü iç işlerine karışmaya kalkışmalarına karşı çıkmak için ve her halkın kendi kaderini özgür ve egemen olarak, devredilmez biçimde tayin etme hakkına dokunan her harekete karşı gelmek için giriştikleri somut eylemlerden yana olduklarını bildirirler.

Detantı güçlendirmek ve derinleştirmek için, silâhsızlanmayı sağlamak, tüm ülkelerin çabaları sayesinde Avrupa'da etkili biçimde güvenliği garantilemek ve kıtanın askerî bloklara ayrılmasına son vermek ereğiyle somut tedbirler almak zorunluluğu vardır. Avrupa, askerî detant tedbirlerinin işler hâle getirildiği örnek bir kıta olabilir ve olmalıdır.

İşçi sınıfının, emekçilerin ve kıtamız üzerindeki tüm halkların kitle eylemleri, bu amaçların gerçekleşmesi için kesin önem taşımaktadır.

Avrupa komünist ve işçi partileri, aşağıdaki konularda tüm enerjiyle çalışma amacıyla yürekten çağrıda bulunurlar:

- Başta özellikle nükleer silâhlanma olmak üzere her türlü silâhlanma yarışını durdurmak için;
- Birleşmiş Milletler çerçevesinde silâhsızlanma sorunları üzerine görüşmelerin hızlandırılması ve uluslararası titiz bir kontrol altında genel ve tam bir silâhsızlanmayı gerçekleştirmeyi amaçlayan etkin tedbirleri işler hâle getirmek için;

- Yabancı askerî üslerin kaldırılması, yabancı askerî birliklerin ve silâhların yabancı topraklardan çekilmesi ve bu birliklerin tasfiyesi için;
- Bütün devletlerin ve özellikle nükleer silâh bulunan devletlerle önemli askerî potansiyele sahip olanların askerî bütçelerinin sistemli bir biçimde azaltılması için.

Başlatılması, insanlığa karşı işlenebilecek en büyük cinayet olacak olan nükleer bir savaş tehlikesini uzaklaştırmak acil ve zorunlu görevdir.

Bunun için gerekenler şunlardır:

- Nükleer silâhlarla tehdit etme ve bu silâhları kullanmaktan ve genel olarak, hâl ve şartlar ne olursa olsun, uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanma ve kuvvetle tehditten vazgeçildiğine dair bütün devletlerin söz vermesi,
- Nükleer başlıklar dahil nükleer silâhlanma yarışını durdurma ve her yerdeki her türlü nükleer denemenin yasaklanması;
- Nükleer silâhların yabancı devlet topraklarından çekilmesi için etkili tedbirler alınması, bu silâhların çoğaltılmasının önlenmesi, genel ve tam silâhsızlanma yolunda adımlar olacak tedbirlerin alınması;
- Nükleer silâhlanmanın azaltılması, bu silâhların üretiminin yasaklanması ve durdurulması, her türlü nükleer silâhın imhası.

Arzu eden bütün devletlere, eşitlik esasına dayanarak ve hiç bir ayırdetme gözetmeksizin, nükleer enerjiyi barışçı amaçlarla kullanma olanağını vermek gereklidir.

Aşağıdaki hususlarda çalışmaya devam etmek de zorunludur:

- Bakteriyolojik silâhların yasaklanması ve imhası hakkında sözleşmenin bütün devletler tarafından onaylanması;
- Kimyasal silâhlar ve diğer soykırım araçlarının yasaklanması ve imhası hakkında bir anlaşmanın sonuçlandırılması, çevre ve iklim üzerinde askerî amaçlarla etki yapmayı yasaklamak üzere, mümkün olan en kısa zamanda bir sözleşme imzalanmasının sağlanması;
- Kitle yıkımına yönelik yeni silâh tiplerinin ve bu silâhlarla ilgili yeni sistemlerin üretimini ve hazırlanışını yasaklama;
- Hangisi olursa olsun bir devlete ya da bir halka karşı yöneltilmiş her türlü güç gösterisine karşı çıkma.

Konferansa katılanlar, silâhsızlanma sorunları üzerine devletler arası görüşmelerin ve konferansların düzenlenmesi dileklerini bildirirler ve bütün devletlerin tam hakka sahip olarak katılmasına olanak verecek koşulları garanti ederler. Birleşmiş Milletler örgütü olanaklarına, bu amaçların gerçekleştirilmesi için daha fazla başvurulmasını arzu ederler.

Konferansa katılanlar, Avrupa'nın ve dünyanın çeşitli bölgelerinin

yabancı üssüz ve askersiz, barış ve işbirliği bölgelerine dönüşmesinden yana olduklarını bildirirler.

Konferansa katılan partiler, tüm Avrupa güvenliğinin Akdeniz güvenliği garantisine sıkı sıkıya bağlı olduğu olgusunu hesaba katarak, bu bölgede silâh biriktirilmesinin sürdürülmesine karşı olduklarını ve nükleer silâhlarla donatılmış gemilerin Akdenizden çekilmesinden, tüm yabancı askerî üslerin kaldırılmasından ve Avrupa'nın askerî bloklara bölünmesinin ortadan kaldırılması çerçevesi içinde bütün savaş filolarının ve yabancı birliklerin çekilmesinden yana olduklarını ve bunun, Akdenizin bir barış denizine dönüşmesine katkıda bulunacağını bildirirler.

Konferansa katılanlar:

- Silâhlanma yarışını sınırlamayı ve durdurmayı hedef alan tüm anlaşma ve bağlantılara titizlikle saygılı olduklarını;
- Başta askerî çatışma tehlikesinin son derece büyük olduğu bölgeler olmak üzere, kıtanın diğer bölgelerinde de silâhlı kuvvetlerin ve silâhlanmanın azaltılmasından yana olduklarını ve bunun, ilgili bütün devletlerin katılacağı, hiç bir ülkenin güvenliğine ilismeyecek olan anlaşmaların sonuçlanması sayesinde gerçekleşeceğini;
- Yeni askerî blokların ya da gruplaşmaların yaratılmasının engellenmesinden yana olduklarını ifade ederler.

Avrupa komünist ve işçi partileri, silâhlanma yarışını yoğunlaştırma ve askerî çatışmayı keskinleştirme amacına dönük tüm gizli kalkışmalara kararlı bir biçimde karşı çıkacaklardır.

Dünyanın tüm devletleri ve tüm halkları için hayati önemi olan silâhsızlanma ve güvenlik sorunlarının çözümünde, tüm ülkelerin güvenlik çıkarlarına saygılı olmak ve hak eşitliği esası üzerinde tüm devletlerin katılmasını güven altına almak gereklidir. Konferansa katılanlar, Avrupa'nın bloklara ayrılmasının ortadan kaldırılmasının kıtamız üzerinde ve dünyada sürekli bir güvenliğin ve barışın inşasına engin biçimde katkıda bulunduğuna inanmış olarak, ilk sırada askerî örgütleri olmak üzere NATO ve VARŞOVA Paktının aynı anda dağılmasından yana olduklarını ifade ederler. Üyeler, bu amaca ulaşmayı sağlayacak somut önerilere taraftardır.

Konferansa katılanlar, savaşı, saldırıyı ve aynı şekilde her türlü kuvvete başvurma tehdidini, hangi biçimde olursa olsun her türlü kuvvete başvurmayı amaçlayan tüm propagandaların durması ve yasaklanmasını acil ve zorunlu görürler; kamu oyununun, tüm halkların görüşmelerin gidişinden, silâhlanma yarışının durması ve silâhsızlanma için öngörülen tedbirlerden düzenli olarak habertli kılınması da zorunludur.

2 — Faşizmi Yoketmek, Demokrasiyi ve Ulusal Bağımsızlığı Savunmak

İspanya'da yeni bir durum ortaya çıktı. Bu ülkede güçlü ve birlik hâlindeki bir mücadele gittikçe daha açık biçimde geliyor ve Avrupa'da varolan son faşist rejimin pek yakın sonunu haber veriyor.

Bugün için İspanya'da iktidarda bulunan krallık, frankoçuluğu sürdürüyor, siyasî mahkûmların affını reddediyor, sendikal ve siyasal hakları tanımak istemiyor ve ülkeyi tam ve gerçek biçimde demokratikleşmiş görme arzusunu gittikçe daha güçlü biçimde ifade eden güçlere karşı baskı uyguluyor. Konferansa katılanlar, baskıya derhal son verilmesini ve tüm siyasî mahkûmlarla mültecilerin affedilmesini istiyorlar.

Frankocu politikayı sürdürmek için yapılan her türlü kalkışmaya, hangi biçim altında olursa olsun, karşı geliyorlar ve Avrupa'nın tüm demokratik ve ilerici güçlerini, İspanya'daki tüm anti-faşist güçlerle, demokrasi ve özgürlük için yürüttükleri mücadelede aktif ve somut dayanışmayla desteklemeye çağırıyorlar.

Demokratik, faşizmin tüm sıkıntılarından kesin olarak kurtulmuş bir İspanya, Avrupa güvenliği ve ilericiliği için hayati önem taşımaktadır.

Komünist ve işçi partileri, İspanyol komünistlerle dayanışma içinde olduklarını ifade ediyorlar ve İspanya demokratik muhalefetine, anti-faşist ve demokratik hareketinin büyüyen birliğini selâmlıyorlar. Bu güçler arasındaki birlik ve işbirliği, halk kitlelerinin mücadelesinin yakın bir gelecekte özgür ve demokratik bir İspanya'ya kavuşmasına olanak verecek temel koşullardır.

Konferansa katılanlar, 25 Nisan 1974 de faşizmden kurtulan yeni Portekiz'in ilerici gelişimini selâmlıyorlar. Komünistlerin, sosyalistlerin, silâhlı kuvvetler hareketinin, tüm demokratik güçlerin, eylem birliği doğrultusundaki adımlarını destekliyorlar. Bu güçlerin amacı, bugün Anayasada da belirtilmiş olan, sosyalizme doğru yönelen demokratik ve bağımsız bir Portekiz inşa etmektir. Gericilik ve faşizm tehlikesine karşı özgürlük ve ilericiliği savunan Portekiz'li tüm komünistler ve demokratlarla dayanışma içinde olduklarını belirten konferans üyeleri, Portekiz halkının işlerine her türlü yabancı müdahalesinin karşısında olduklarını vargüçleriyle dile getiriyorlar.

Konferansa katılanlar, Kıbrıs halkıyla dayanışmalarını ilân ediyorlar. Birleşmiş Milletler'in Kıbrıs'la ilgili kararlarının hemen uygulanmasını istiyorlar. Bu kararlar şunları öngörüyor: Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı; Kıbrıs'tan tüm yabancı birliklerin derhal ve şartsız çekilmesi; tüm göçmenlerin, güvenlik koşulları

içinde anavatanlarına derhal dönmeleri; özgürlük ve eşitlik havası içinde Kıbrıs halkının Rum ve Türk her iki grubunun çıkarlarına cevap veren bir düzenlemeye varmak için, Birleşmiş Milletler koruyuculuğunda, Kıbrıs'lı iki topluluk arasında, iyi düşünülmüş ve yapıcı görüşmeler yoluyla Kıbrıs sorununun barışçı çözümü.

Konferansa katılanlar, diktatörlüğün devrilmesinden bu yana Yunanistan komünistleri ve tüm demokratik güçlerinin sürdürdükleri, sonuç verici demokratik gelişme, ülkenin yenilenmesi, ulusal bağımsızlığın korunması mücadelesiyle dayanışma içinde olduklarını ilân ediyorlar.

Konferansa katılanlar, demokrasi ve uygarlık haklarını garantilemek ve işler hâle getirmek için haklı mücadele veren kuzey İrlanda demokratik güçleriyle dayanışmalarını ilân ediyorlar.

Konferansa katılanlar, Türkiye Komünist Partisinin yasaklanmasının kaldırılmasından yana olduklarını azimle dile getiriyorlar ve bu ülkenin demokratik güçleriyle olan dayanışmalarını belirtiyorlar.

Konferansa katılanlar, Federal Alman Cumhuriyetindeki komünist ve diğer ilerici güçlere uygulanan her türlü farklı davranış ve kısıma, komünist ve diğer demokratlara bazı meslekleri yasak eden anti demokratik yasalara karşı çıkıyorlar.

Demokrasiyi ve toplumsal ilerlemeyi sağlamlaştırmak, barışı elde etmek, karşılıklı güven ve dostça işbirliğini temel alan uluslararası ilişkileri garantilemek için faşizmin kökünü kazımak, açıkça ya da örtülü biçimde yeniden doğmasını önlemek, faşist ve terörist neo-faşist örgütlerin ve grupların örgütlenme ve eylem yapmasına karşı, amaçları işçi sınıfını ve diğer ilerici güçleri bölmek olan ırkçı propaganda ve eylemlere karşı mücadele etmek gereklidir. Bu amaca ulaşmak için, nereden ve hangi biçim altında gelirse gelsin, dış baskı ve müdahale kalkışmalarının her tür-lüsünü de püskürtmek gerekmektedir. Tekelci sermayenin, Avrupa halklarının başarılarını, barış ve toplumsal ilerleme yolundaki gelişmelerini tehdit eden nüfuz tahakkümü ve baskı yöntemlerine gittikçe daha fazla başvurma eğilimini engellemek ereğiyle, demokratik hakların savunulması ve geliştirilmesi için mücadeleyi yoğunlaştırmak, bugün için her zaman-ından daha büyük bir zorunluluk olmuştur.

Konferansa katılanlar, hakların demokrasi, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme mücadelesini desteklemeye dönük kitle eylemlerini güçlendirme çağrısında bulunuyorlar.

3 — Karşılıklı Olarak Elverişli İşbirliğinin Geliştirilmesi, Halklar Arasında En İyi Düzeyde Anlayış Sağlanması

Konferansa katılanların hareket noktası olan ilke, insan eyleminin en

çeşitli alanlarını kaplayan bir işbirliğinin geliştirilmesinin, barışa ve halkların güvenliğinin pekiştirilmesine; barış, demokrasi ve hüranizma esprisi içinde kişiliğin zenginleştirilmesine yaradığı ilkesidir. Her ülke halkının kendi siyasal, ekonomik, toplumsal ve yasal sistemini, hiç bir yabancı karışması olmaksızın bizzat kendisinin seçmesi ve geliştirmesi hakkına, tarihi ve kültürel mirasını koruma ve zenginleştirme hakkına saygı, bu ilkenin en önde gelen ve ayrılmaz koşuludur.

Konferansa katılanlar, özellikle işçi sınıfına,, köylülere, aydınlara, bütün emekçilere seslenmekte ve onları, bu işbirliğinin demokratik içeriğini derinleştirmek için, kendi örgütlerinin bu işbirliğine canlı ve hareketli biçimde katılması için eylem yapmaya çağırılmaktadırlar.

Konferansa katılanlar işte bu nedenle, aşağıdaki konularda mücadele çağrısında bulunuyorlar.

- Tüm Avrupa çerçevesinde, devletlerarası işbirliğini Helsinki konferansının nihai belgesindeki ilke ve hükümler üzerinde uyuşmaya varmış olarak geliştirmek ve genişletmek;
- Tüm Avrupa devletleri arasında ekonomik işbirliğini, ekonomik ve toplumsal sistemlerinden bağımsız olarak ve halkların eşitliğine, her devletin ulusal egemenliğine saygı ve karşılıklı yarar esasları üzerine temellendirmiş olarak yükseltmek; bu, bunalımın getirdiği sonuçlara karşı mücadele vermekte olan emekçilerin çıkarlarına tam olarak tekbül edeceği gibi Avrupa ülkelerinin ekonomik gelişimine de cevap verecektir;
- Her halkın ve her insanın hak eşitliğine tamamen saygılı olarak, tüm halklar arasında kültür, bilim, teknik, eğitim, haberleşme ve insani ilişkiler alanlarında işbirliğini, hiçbir ülkenin içişlerine karışmama ilkesini ve egemenliği daima koruyarak, birbirini daha iyi tanımak, güveni arttırmak, Avrupa ülkelerini ve halklarını daha fazla yakınlaştırmak ve insan yaşamını düşünce plânında zenginleştirmek amacıyla geliştirmek;
- Tüm Avrupa devletlerine, Birleşmiş Milletler Örgütünün insan hakları ile ilgili uluslararası sözleşmelerini onaylatmak ve bunlara saygılı olmalarını sağlamak. Bu, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin sürdürdüğü mücadelenin çıkarıdır. Zira bu mücadele, gerçek toplumsal ve siyasal hakları kabul ettirmek için verilir; bunlar arasında çalışma hakkı, eğitim, konut, zorunlu toplumsal yükümlülükler, hastalık, sakatlık ve yaşlılık hâlinde yeterli yardımlar ile ilgili haklar, kadın haklarının eşitliğinin sağlanması ve emekçilerin toplumsal ve ulusal kararlara fiilen katılmaları hakları vardır.
- Göçmen emekçilere, buldukları ülke emekçileriyle aynı iş koşullarını

ve aynı ücretleri garantilemek. Göçmen emekçilerin ve ailelerinin toplumsal, kültürel ve siyasal hakları, gelip kaldıkları ülkenin vatandaşlarıyla hak eşitliği ilkesine dayanmalıdır. Kendi ülkelerindeki yurttaşlık haklarının korunması da garanti edilmelidir.

- Helsinki konferansı nihai belgesinin ulusal azınlıklarla ilgili ilkelerini tüm devletlere titizlik ve tastamam uygulamak;
- Emekçilerin yaşam ve çalışma koşulları üzerinde olumsuz yansımaları olan, halkların ulusal çıkarlarına ve devletlerin egemenliğine apaçık dokunan çok uluslu tekeller politikasına karşı mücadeleyi; dayanışmalı olarak etkinleştirmek ve cesaretlendirmek;
- Kentlerin yaklaşımını, bilimsel ve kültürel kurumları arttırmak, çeşitli örgüt ve derneklerin inceleme heyetleri alışverişini genişletmek, turizmi canlandırmak;
- Objektif haberleşme temeline dayanan ve karşılıklı tanışmağa, halkların birbirini en iyi şekilde anlamasına olanak veren düşünce alışverişi hizmetindeki kitle haberleşme araçlarını her tarafa yaymak;
- Halklar arasında adalet, özgürlük, kardeşlik ve dostluk düşünceleri işlerlik kazansın diye, kültürel değerlerin ve sanat hazinelerinin değiş tokuşunu yoğunlaştırmak, konferansa katılanlar, bilim ve kültür adamlarını, sanatçıları bu alanda işbirliğini genişletmeye çağırırlar.

4 — Tüm Dünyada Barış, Güvenlik, İşbirliği, Ulusal Bağımsızlık ve Toplumsal İlerleme Sağlanması.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, bir barış, işbirliği ve toplumsal ilerleme Avrupa'sının, eşitlik esasına dayanarak tüm ülkelerin katılmasını zorunlu kıldığına ve tüm dünyadaki siyasal, ekonomik ve toplumsal sorunların çözümünde önemli bir pay oluşturduğuna inanmış bulunuyorlar. Kitamız üzerinde kaydedilen olumlu değişiklikler, halkların özgürlük mücadelesine, savaş tehlikesinin silinmesi mücadeleye, detant'a ve dünyanın diğer bölgelerindeki halkların yeni-sömürgeciliğe ve her türlü ulusal baskı biçimlerine karşı sürdürdükleri mücadeleye elverişli koşulları yaratıyor. Avrupa komünist ve işçi partileri, Avrupa güvenlik ve işbirliği konferansına katılmış olan ülkeler tarafından varılan anlaşmanın, tüm diğer ülkelerle olan ilişkilerin, Helsinki'de kabul edilen ilkeler esprisi içinde geliştirilmesinin büyük önemini altını çiziyorlar.

Kısa bir süreden beri bağımsızlığını kazanmış bulunan ülkeler halklarının, emperyalizme, her türlü nüfuz ve sömürü biçimine karşı ve halkların çıkarlarına tekabül eden yeni bir ekonomik düzenin dünya ölçüsünde kurulması için sürdürdükleri mücadele, aynı zamanda hem dünyanın ilerici yönde dönüşümü bakımından büyük bir önem taşıyor, hem de, Avrupa halklarının barış, güvenlik, işbirliği ve toplumsal ilerleme mücadelesine güçlü biçimde yardım ediyor.

Konferansa katılanlar:

- Savaş yuvalarının görüşmeler yoluyla ortadan kaldırılmasından ve özellikle, İsrail birliklerinin 1967 yılında işgal ettikleri tüm arap topraklarından çekilmesini garanti etmek suretiyle Yakın-Doğu'daki karışıklığın tam ve doğru çözüme bağlanması için, önceden yapılmış anlaşmalara titizlikle saygı gösterilmesinden yana olduklarını; ulusal bağımsızlığın, bu bölgedeki tüm devletlerin toprak bütünlüğünün ve güvenliğinin, aynı şekilde Filistin halkının kendi ulusal devletini kurma meşru hakkının taraftarı olduklarını; Yakın-Doğu halklarının işlerine her türlü müdahaleye karşı olduklarını;
- Vietnam, Laos ve Kamboçya halklarına, saldırı savaşının bıraktığı zarar ve ziyanın üstesinden gelmek için gösterdikleri çabalarında ve ülkelerinin barışçı, demokratik gelişimi için verdikleri mücadelede destekleyici olmaya devam etmekten yana olduklarını;
- Angola Halk Cumhuriyeti hükümetini ve halkını ulusal bağımsızlığı yerleştirme ve geliştirme yönünde gösterdikleri çabalar için desteklediklerini;
- Faşist cunta tarafından hapsedilen tüm Şili'li yurttaşların ve demokratların özgürlüğe kavuşmasının, Şili'de insan haklarının ve demokratik özgürlüklerin tekrar yerleştirilmesi için mücadele ereğiyle uluslararası dayanışma kampanyalarını yoğunlaştırmaya taraftar olduklarını;
- Uruguay, Paraguay, Guatemala ve diğer Latin Amerika ülkelerinde komünistlerin ve diğer demokratik güçlerin kurbanı oldukları terörün ve misillemenin derhal durmasından yana olduklarını;
- Yabancı karışması olmaksızın ülkenin barışçı ve demokratik yoldan birleştirilmesi için mücadelesinde Kore Halkçı ve Demokratik Cumhuriyetinin dünya ölçüsünde desteklenmesine taraftar olduklarını;
- Arap halklarının, Güney Afrika, Namibie ve Zimbabve halklarının anti emperyalist mücadelesini, sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı mücadele eden ve saldırıların kurbanı olan tüm insanları desteklediklerini;
- İrkçı rejimlerinin tersine, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nın kararlaştırdığı ticari ambargoya ve bütün devletlerin güney afrika Cumhuriyeti hükümeti ile ilişkilerini kesme ve en başta bu hükümete silâh vermeyi tamamen durdurma kararına saygılı oldukları bildiriliyor.

Uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilmesi, hak eşitliğine dayanan uluslararası bir işbirliğinin geliştirilmesi ve tüm hakların karşılıklı yararı, emperyalizm ve yeni-sömürgecilikten kurtulmuş uluslararası bir ortakla-

şalık kurmayı hedef alan mücadelede önemli amaçlardır; bu ortaklaşalıkta, gelişmiş ülkelerle gelişme yolundaki ülkeler arasında varolan derin oransızlıkların üstesinden gelinmiş olacak ve bu ortaklaşalık, her ülkenin tam bağımsızlığına, insanlığın karşılaştığı sorunların çözümüne her ülkenin aktif olarak katılmasına dayanacaktır.

Barışın garantilenmesi, uluslararası karışıklığa doğru çözüm getirilmesi, güvenliğin güçlendirilmesi ve silâhsızlanma yönünde pratik tedbirler alınması için, geniş bir uluslararası işbirliği daha da zorunlu hâle gelmiştir. Bu işbirliği, adalet temeline dayanan uluslararası yeni ekonomik ilişkilerin yaratılıp ilerletilebilmesi için vazgeçilmezdir. Böyle bir işbirliğinin, dünyada açlık, okuma yazma bilmeme, çevre korunması, havanın ve okyanusların kirlenmesi, yeni enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve işlenmesi, doğal felâketlere karşı korunma, çok ciddi hastalıkların önlenmesi ve tedavisi gibi karmaşık ve temel sorunlara çözüm getirmeye de katkısı olacaktır.

Bütün bunlar, sömürgeciliğin ve yeni-sömürgeciliğin kalkmasını; uluslararası yeni bir ekonomik düzenin kurulmasını; ilk sırada en az gelişmiş ülkeler olmak üzere tüm ülkelerin toplumsal ve ekonomik gelişimine olanak sağlayan koşulların garantilenmesini; gelişme yolundaki ülkelerin, onları gelişmiş ülkelerden ayıran uçurumu bizzat kapatmak için gösterdikleri çabaları destekleyecek uluslararası geniş bir işbirliğinin sağlanmasını; her halkın kendi ulusal zenginliklerini egemen biçimde elinde bulundurma hakkını özgürce kullanmasını; modern bilimsel ve teknik başarılarla tüm ülkelerin katılmasını; bir yanda ham maddeler ve tarım ürünlerinin fiyatları ile diğer yanda sanayi ürünleri fiyatları arasında doğru ve haklı bir ilişkinin kurulmasını; tüm yapay engellerden ve her türlü fark gözetiminden kurtulmuş ticarî ilişkilerin geniş çapta gelişimini gerektiriyor.

Sosyalist ülkeler, bağlantısız ülkeler hareketi, gelişme yolundaki ülkelerin devrimci ve ilerici güçleri, işçi hareketi ve demokratik hareket, adalet ve hak eşitliği üzerinde yükselen uluslararası yeni politik ve ekonomik ilişkilerin kurulması için mücadele veriyorlar. Kapitalist ülkelerde, gittikçe daha genişleyen politik ve ekonomik güçler de, çağımızın bu gereğini yerine getirmeye yardımcı oluyorlar. Bu tip ilişkiler, tüm dünyada barış, detant ve toplumsal ilerleme dâvasına hizmet ediyor ve tamamiyle işçi sınıfının ve Avrupa'daki halk kitlelerinin çıkarlarına tekabül ediyor.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, Birleşmiş Milletlerin, uluslararası sorunları tüm devletlerin eşitliği temeline dayanarak çözümünde, devletlerarası işbirliği ve uyuşmayı geliştirmede, güvenliği artırma ve tüm dünyada sürekli bir barışı garantilemekte oynadığı role büyük önem veriyorlar.

Konferansa katılanlar, emekçileri ve Avrupa'nın tüm demokratik ve

barıştan yana güçlerini, özgürlükleri ve bağımsızlıkları için mücadele vermekte olan tüm dünya halklarıyla dayanışmayı güçlendirmek ereğiyle yeni çabalara girişmeye ve yeni eylemler başlatmaya çağırırlar. Bu, onların toplumsal ve ulusal hak eşitliğinin sağlanmasının en önemli unsurudur ve aynı zamanda, tüm dünyada barış, güvenlik ve toplumsal ilerleme dâvasına yapılmış özlü bir katkı oluşturur.

Konferansa katılanlar, mücadele verdikleri amaçların gerçekleştirilmesinin, Avrupa'yı bir barış, güvenlik, işbirliği ve toplumsal ilerleme kıtası hâline dönüştürecek yolda önemli bir ilerleme olacağı düşüncesindedirler. Konferansta temsil edilen komünist ve işçi partileri, tüm demokratik güçlerle, herbirinin özgül niteliğine ve özerkliğine bütünüyle saygılı olarak, yapıcı diyalog kurmaktan ve böylece barış, güvenlik ve toplumsal ilerlemeye yararlı bir işbirliğine ulaşmaktan yana olduklarını bildirirler. Konferansa katılanlar, işçi sınıfına, köylülere, orta tabakalara, bilim ve kültür temsilcilerine, kadınlara, gençlere, tüm ilerici, demokratik ve barıştan yana güçlere ve partilere, demokratik kitle örgütlerine seslenir ve onları, barış içinde bir geleceğin, tüm ulusların ve kıtamız üzerindeki tüm halkların mutluluğunun çıkarına genişleyen çabaları pekiştirmeye çağırırlar.

Faşizm üzerindeki Büyük Zafer'den bu yana 30 yıldan fazla zaman geçti. Avrupa'nın sürekli bir barış kıtası hâline dönüşmesi, bu zafer için, çarpışmış ve hayatlarını vermiş bütün insanlara sunulan en büyük saygı olacaktır. Berlin konferansına katılan komünist ve İşçi Partileri, bu karşılaşma sırasında belirlenen büyük amaçların gerçekleştirilmesinin, tüm halkların çıkarlarına tekabül ettiğine ve barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve tüm gezegenimiz üzerinde sosyalizm dâvası için önemli bir katkı getireceğine inanmışlardır.

TÜSTAV

Dünya Komünist Hareketinin Stratejisi

Bugün dünyada en çok tartışılan konulardan birisi de uluslararası komünist hareketin stratejisinin ne olduğu ve ne olması gerektiği. Özellikle hem ÇHC ile Sovyetler Birliği arasındaki tartışmalarda, hem de özellikle Avrupa Komünist partileri arasında etrafında yoğun tartışmalar yapılan bu konu, batı kapitalist ülkelerin basını ve siyasetini de yakından ilgilendiriyor. Öte yandan Fransa, İtalya ve Portekiz'de Komünist Partiler'in koalisyonlara katılmasına karşı batı ülkelerinde aktüel olarak çeşitli tartışmalar yapılıyor. Gene bazı Güney Avrupa Komünist Partilerinin izledikleri stratejiler ve taktikler, proletarya diktatörlüğü konusunda getirdikleri tarihsel ve coğrafi sınırlandırmalar hem sosyalist ülkelerde, hem de kapitalist ülkelerde, hem komünist ve İşçi Partileri arasında, hem de Komünist olmayan partiler arasında yoğun bir şekilde tartışılıyor. Bir diğer önemli faktör olarak sosyal demokrat ve sosyalist partiler arasında bazıları Komünist partilerle ittifaka girilmesini önerirken, bazıları buna karşı çıkıyorlar ve Komünistler ile sosyal demokratlar arasındaki ilişkiler hem Komünist ve İşçi Partilerini hem de sağ ve sol sosyal demokrat partileri yakından ilgilendiriyor, sosyalist ve kapitalist ülkeler kamuoyunda tartışmalara yol açıyor.

Yapılan tartışmaların daha iyi anlaşılması için Dünya Komünist Hareketinin 60 yıla yaklaşan stratejik gelişmelerini ve stratejik tartışmalarını belgesel olarak ve bilimsel bir etüt halinde yayımlamanın yararlı olacağını düşündük.

Üçüncü Enternasyonalin kuruluşundan bu yana dünya komünist partileri arasında yer alan tartışmaları ve ortak stratejinin gelişmesini bu tarihsel vakıyı özetleyen bilimsel ve belgesel kronolojik yazı dizimizin birinci bölümünü Kapitalizmin genel bunalımının birinci evresinde Lenin'in uluslararası işçi sınıfı hareketini birleştirmek yolunda gösterdiği çabalara ve başlangıç yıllarında komintern'in bu yoldaki çalışmalarına ayırdık.

«BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ, BİRLEŞİN» sloganını ilk kez 1848'de tüm dünya işçilerinin birliği için en büyük enternasyonalist slogan olarak öne süren Marx ve Engels, Birinci Enternasyonal'i kurmuşlardı. Bu merkezi uluslararası işçi sınıfı örgütü daha sonra dağıldı. 1889'da kurulan İkinci Enternasyonal ise daha sonra Marksizmden saptı, Marksist teori ve politikayı inkâr ve tahrif etti. Sosyal şoven ve oportünist bir politika izledi.

İKİNCİ ENTERNASYONAL'İN ÇÖKÜŞÜ VE KOMİNTERN'İN İNŞASI

Birinci Dünya Savaşı İkinci Enternasyonalin çöküşünü de birlikte getirdi. Lenin savaş yılları sırasında Avdupa'da bulunuyordu ve dünya proletaryasının, enternasyonalizm temeline dayalı devrimci örgütlenmesinin yeni baştan yapılması gerektiğini savunuyordu. «Proletarya enternasyonalizmi» diyordu Lenin «ölmemiştir ve ölmeyecektir. Tüm engellere rağmen işçi yığınları yeni bir Enternasyonal kuracaklardır.» (V.İ. Lenin, **Bütün Eserleri**, C. 21, sf. 33).

Lenin savaş yıllarından başlayarak yeni bir enternasyonalin, Üçüncü Enternasyonalin, «küçük çekirdeği»ni oluşturmak için çaba gösteriyor devrimci ve enternasyonalist marksistlerle, işçi gruplarıyla, genç işçilerle ve İkinci Enternasyonal partilerinin devrimci kanatlarıyla ilişki kuruyordu.

Büyük Ekim Devrimi başarılıktan sonra Lenin bir yandan ülkede işçi sınıfı iktidarının sağlamlaşması ve sosyalizmin kurulması için mücadele ederken, öte yandan vakit geçirmeksizin Üçüncü Enternasyonal'in kurulması çalışmalarını da yoğunlaştırdı. Neticede 1919 Mart'ında, Devrimden bir buçuk yıl sonra 21 ülkenin komünist örgütlerinin temsilcileri Moskova'da toplandılar ve **Üçüncü Komünist Enternasyonal'i** kurdular.

Dünya devrimci hareketinin bu yeni aşamasında, sosyal reformizmin ideolojik ve siyasî yenilgisini uluslararası işçi sınıfı birliği ve sosyalist devrimin hazırlanması için esas koşul olarak gören Lenin Devrimci işçilerin sosyal şovenizmle, merkezilikle, sağ kanat sosyal demokrasinin ideolojik ve politikasıyla ideolojik ve örgütsel bağlarını kesmeyi görev olarak koyuyordu. Lenin «Sosyal şovenistlerle birlik devrime ihanettir, proletaryaya ihanettir, sosyalizme ihanettir, burjuvaziye hizmettir; çünkü bu, 'kendi' ülkesinin ulusal burjuvazisi ile uluslararası devrimci proletaryanın birliğine karşı bir 'birlik'dir, proletaryaya karşı, burjuvazi ile birlik olmaktır» diyordu. (C. 29, sf. 500)

Lenin İkinci Enternasyonal merkezçilerinin devrimi sözde kabul etmelerinin, gerçekte oportünist, reformist, milliyetçi ve küçük burjuva politikalarını perdelemekten başka birşey olmadığını gösteriyor ve bunu «İkin-

ci Enternasyonal'in en büyük kötülüğü» diye niteliyor. (C. 30, sf. 357) ve o sırada Batıdaki işçi sınıfı hareketi için en büyük tehlike olarak tanımlıyordu.

Büyük Ekim Devriminin zaferinden sonra, işçi sınıfı hareketi içindeki devrimci ve reformist eğilimler arasındaki ayrılık, proletarya diktatörlüğü konusunda derinleşti. Bu nedenle proletarya diktatörlüğü konusu Komintern Birinci Kongresi'nin başlıca konusuydu ve bu Kongre'de Lenin'in burjuva demokrasisi ve proletarya diktatörlüğü üzerine getirdiği tezleri içeren raporu Kongrenin ana belgesi niteliğini taşıyordu. Lenin Komünistlerin sosyalist devrimin zorunlu olduğunu anlamaları gerektiğini bunun da burjuva devleti yerine yepyeni bir tipte bir devletin —proletarya diktatörlüğünün —kurulması demek olduğunu belirtiyordu. Sosyalizm mücadelesinde proletaryanın tayin edici yerini bir kez daha vurgulayan Lenin, «Sömürülen sınıfların tüm devrimlerinin ve hareketlerinin deneyi, dünya sosyalist hareketinin deneyi bize öğretmiştir ki, ancak proletarya çalışan ve sömürülen, dağınık ve geri nüfus kesimlerini birleştirip yönetmek durumundadır,» diyordu. (C. 28, sf. 466)

Birinci Komintern Kongresi, bütün ülkelerin proleterlerinin proletarya diktatörlüğü sloganı altında birleşmelerinin ideolojik ve örgütsel temellerini attı, Komünist Partilerin siyasî stratejilerinin temel prensiplerini koydu, emperyalizm, proletarya ve proletarya diktatörlüğünü ve proletaryanın emekçi köylülükle ve ulusal kurtuluş hareketiyle ittifakları gibi çok önemli Leninist tezleri, tüm dünya komünist hareketine maletti.

AVRUPA'DA DEVRİMCİ DALGANIN YÜKSELMESİ

Komintern'in kuruluşu Avrupa'da savaş sonrasında devrimci dalganın med dönemine rastlıyordu. Komintern'in kuruluşunun hemen sonrasında Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde işçi sınıfı hareketinin yükselmesi, bunlardan bazılarının devrimci atılımlara kadar varması, bazı ülkelerde —kısa dönemli de olsa— Sovyet iktidarlarının kurulması Avrupa'nın içinde bulunduğu devrimci ortamı ve Lenin'in getirdiği tahlillerin doğruluğunu kanıtlıyordu.

Komintern'in kuruluşunu izleyen aylarda gerçekleşen —fakat ne yazık ki karşı-devrime yenilen— devrimlerden burada söz etmek istiyoruz.

Komintern'in kuruluşundan sonra gerçekleşen kısa dönemli Sovyet Cumhuriyetleri şunlardı: **Macaristan** (21 Mart - 1 Ağustos 1919), **Bavyera** (13 Nisan - 1 Mayıs 1919) ve **Slovakya** (16 Haziran - 5 Temmuz 1919).

Bu üç Sovyet Cumhuriyeti, o ülkelerdeki proletaryanın kahramanca mücadeleleri sonucunda, onbinlerce proleterin ve işçi sınıfı sosyalistinin kanı ve canı pahasına gerçekleşti.

Ne yazık ki uluslararası proletaryanın Macaristan, Bavyera ve Slovakya müfrezelerinin bu önemli kazanımları korunamadı. Yukarıdaki tarihler-

den de anlaşılacağı gibi her üç Sovyet Cumhuriyeti de kısa zamanda emperyalist ve yerli gericiliğin halk düşmanı saldırıları ile yenilgiye uğradılar. Bu üç yenilginin başlıca sorumlusu Sosyal Demokrat Partilerinin sağ-kanat liderleri idi. 1900'lerin başından beri uluslararası proletaryaya ve proletarya devrimine ihanet eden sosyal demokratlar, Macaristan, Bavyera ve Slovakya'da da ihanetlerini tekrarladılar.

Şüphesiz ki bu sınıf savaşlarının yenilgisinde devrimci grup ve partilerin de çok önemli yanlış hesapları ve işçi sınıfı partisini devrime hazırlamanın devrimci mücadeledeki önemi konusunda Lenin'in görüşlerinin bu partiler tarafından iyi özümlememesinin, proletaryanın sınıf ittifakları meselesinin Leninist tarzda kavranamamasının da payı vardır. Yeni kurulan devrimci, komünist parti ve gruplar sol sekte bir tutum içine düştüklerini kendileri de kabul etmişlerdir.

Ama sözkonusu işçi sınıfı müfrezelerinin kahramanca mücadelesi, proletaryanın sınıf savaşları tarihinde onurlu bir yer tutmuşlardır. Bu deneyler, bir yandan Sosyal Demokratların ihanetlerini ve burjuva politikalarını yeniden kanıtlarken, uluslararası proletaryaya öğretici dersler kazandırmıştır. Bu dersler arasında, işçi sınıfının uluslararası ve ulusal birliğini sağlamanın taşıdığı önem, büyük yer tutmaktadır.

Komintern'in korunamayan bu başarıları dışında, Komintern'in kuruluşu uluslararası birlik konusunda proletaryaya önemli mevziler de kazandırdı. Komintern Birinci Kongresini izleyen aylarda, işçi sınıfının uluslararası birliği konusunda önemli adımlar atıldı. Çoğunluğunu genç işçilerin oluşturduğu komünist gençlik örgütlerinin katıldığı **Komünist Gençlik Enternasyonal'i**, Komintern'in öncülüğünde Kasım 1919'da kuruldu. (Bak. İLKE, Mart 1976). Bu kuruluş işçi gençliğinin ulusal müfrezelerinin (Kom-somol örgütlerinin) uluslararası merkezi örgütü niteliğini taşıyordu.

Bunun dışında Komintern, devrimci işçi sendikalarını uluslararası plan- da birleştirmek için önemli çabalar gösterdi, değerli başarılar kazandı. Gene kadın örgütlenmesi konusunda Komintern'e bağlı işçi sınıfı partileri ciddi adımlar attılar. Komintern'in kuruluşu ve Birinci Kongresi, uluslararası işçi sınıfı, gençlik, kadın ve sendika hareketinde tarihsel ve pratik bakımdan büyük önem taşıyan bir olaydı.

İKİNCİ KONGRE, SOSYAL DEMOKRASİ VE SOL ÇOCUKLUK HASTALIĞI

Komintern ikinci kongresi Temmuz - Ağustos 1920'de toplandı. Kongre son bir yılın deneylerini gözden geçirdi. Devrimci hareketin çıkarması gereken dersleri özetledi. Bu uluslararası merkezi örgüte üye olmak için işçi sınıfı partilerinin taşıması gerektiği «21 Şartı» tesbit etti.

İLKE'nin 1976 Mart sayısında da özet olarak yayınlanan bu şartlar, yeni tipteki proletarya partilerinin ideolojik, taktik ve örgütsel temel prensiplerin özlü bir anlatımıydı. Böylece Komintern oportünist unsurlara, oportünist ve reformist eğilimlere kapılarını kapatıyor, işçi sınıfı partilerinin ideolojik birlik temellerini sağlamlaştırıyordu.

Lenin İkinci Enternasyonal oportünizmi, reformizmi, ikiyüzlülüğü ve kaçamaklığı ile her türlü bağın bilinçli ve kararlı olarak koparılmasını savunuyordu. (Cilt 30, sf. 358).

«Onlardan kopmak özel bir önem taşır» diyordu Lenin, «Onlara acımak cinayet olur, on milyonlarca işçinin, küçük köylünün temel çıkarlarına ihanet olur...» (aynı yerde)

Lenin, reformizmden sakınmayı ısrarla vurgularken, aynı zamanda «devrimci kof slogancılık» la birlikte gelen serüvenciliğe karşı da kararlı bir mücadele yürütüyordu. «**Sol Kanat**» **Komünizmi - Bir Çocukluk Hastalığı** adlı önemli yapıtı üç dile çevrilmiş olarak İkinci Kongre delegelerine dağıtıldı. Lenin bu kitabında sektarizmin tehlikesini ve politik zararlarını anlatıyor, işçi sınıfı partilerinin kitleleri kazanmaları için doğru strateji ve taktikleri somutluyor, bütün ülkelerdeki işçi sınıfı sosyalistlerinin taktiklerinde «azami derecede esnek olmalarını» öneriyordu. (Cilt 31, sf. 102).

Komintern'in kurulduğu yıllarda kapitalist ülkelerde işçi sınıfının durumu neydi? İşçi sınıfı hareketi bir med döneminde olmasına rağmen, İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya gibi büyük Avrupa ülkelerinde ve Japonya'da grevler, direnişler, fabrika işgalleri yaygındı. Fakat buna rağmen İkinci Enternasyonal uzantısı sosyal demokrat partilerin ve işçi aristokrasisinin de işçi sınıfı üzerindeki etkisi ve nüfuzu büyüktü. Sağ Sosyal Demokrat liderler geniş işçi yığınlarını oyalamak ve uyuşturmak için burjuvazinin başlıca araçlarından birisiydi. Bu yöntemler etkisini sürdürüyor, geniş işçi yığınları, sosyal demokrasinin gerdiği gözbağından kurtulamıyordu. Sosyal demokratlar işçi sınıfının Avrupa ülkelerinde elde ettiği devrimci kazanımları geriletmek, işçi sınıfını yenilgiye uğratmak için işçi yığınlarına binbir türlü demagojiyle yaklaşıyor ve işçi sınıfının devrimci partilerini, Komintern'in ulusal öncü müfrezelerini karalamak, umacı gibi göstermek için elinden geleni yapıyordu.

Sosyal demokratlar sadece demagojik yöntemler kullanmıyorlardı. Aynı zamanda işçi sınıfının birliğini bölmek ve parçalamak, devrimci işçi liderlerini etkisizleştirmek şeklinde de çaba gösteriyorlardı.

İşçi sınıfının sendikalarını bölüyorlar ve sosyal demokratların yönetiminde sendikalar kuruyorlardı. Bunu yapamadıkları durumlarda devrimci işçi liderlerini çeşitli bahanelerle sendikalardan ihraç ediyorlardı. Ya da yeni yetişmekte olan işçi liderlerini kendi «himayeleri» altına alarak genç yaşta yozlaştırmağa, bürokratlaşmağa çalışıyorlardı. Böylece sosyal

demokratların kontrolündeki sendikalarda tabana kadar inen bir «aristokratik hiyerarşi» kurulabiliyor, kendi politikalarına ters düşen devrimci işçilerin sendikal yönetim kademelerinde yükselmesi çeşitli yollarla engelleniyordu.

Sosyal demokrasi, işçilerin devrimci eylemlerini köreltiyor, sosyal demokrat sendikalar, fabrikalarda devrimci işçilerin başlattıkları eylemleri burjuvazi ile birlikte kırmak için gayret ediyorlardı. Ya da devrimci girişimi daha doğmadan boğuyorlar, kendi reformist kontrolleri altına alıyorlardı.

Sosyal demokrasi işçi hareketini içeriden çökertmek metotlarını başarıyla uygulayamazsa burjuva devlet aygıtıyla açık işbirliği halinde, işçi hareketlerini bastırmak yoluna gidiyordu.

Siyasal platformda ise, sosyal demokratların İkinci Enternasyonal'den beri sürdürdükleri reformist tezler daha da pekişmişti. Sosyal demokrasi, işçi sınıfı hareketini burjuva üstyapı kurumları çerçevesine hapsediyor, kitleleri burjuva parlamentarizmi ile, oy avcılığı ile aldatıyordu.

İşçi sınıfı sosyalistlerinin o yıllarda sosyal demokratlara verdikleri adlardan birisi de «merkezci» sıfatı idi. Merkezçiler, işçi sınıfının devrimci gelişimi ve sola açılması için gösterilen devrimci çabaların karşısındaki en büyük engeldiler. Merkezçilerin, yani İkinci Enternasyonal kalıntılarının bu sosyal demokrat çabaları kapitalist ülkeler işçi sınıfının Komintern önderliği etrafında birleşmesine, işçi sınıfının tüm güçlerinin bağımsız işçi sınıfı politikası etrafında kenetlenmesine karşı burjuvazinin çektiği reformist bir duvardı.

Sosyal Demokrat merkezçiler işçi sınıfını reform hayalleri ile avuturken, bir kısım işçi sınıfı partilerinin sol sekte tutumları onların ekmeğine yağ sürüyordu. Henüz devrimci atılıma hazır olmayan, henüz kendi bağımsız sınıf ideolojisine, kendi sınıf bilincine varmamış işçi yığınları arasında sosyal demokrat reformist talepler destek görürken, işçi sınıfı sosyalistlerinin bir kısmının güncel ekonomik ve demokratik mücadeleyi küçümsemeleri, stratejik İKTİDAR MÜCADELESİ ile, taktik DEMOKRATİK mücadeleyi bir bütün olarak kendi parti politikalarında bağdaştıramamaları, işçi sınıfı partilerinden bazılarını, kitlelerin güncel taleplerine öncülük etmekten yoksun bırakıyordu.

SOSYALİST VE DEMOKRATİK MÜCADELENİN BİRLİKTELİĞİ

Oysa Leninist pratiğin en önemli özelliklerinden birisi demokratik mücadele ile sosyalist mücadeleyi, İKTİDAR MÜCADELESİ ile güncel DEMOKRATİK MÜCADELEYİ bütünleştirmektir. İşçi yığınları ancak kendi öz deneyimleri ile, pratik süreç içinde işçi sınıfı partilerine güveneceklerdi,

öncüyü destekleyeceklerdi. Kof slogancılıkla, somut günlük pratikten kopuk, bir çeşit romantik ajitasyonla, ya da işçi sınıfı biliminin pratikte öneri getiremeyen kuru propagandası ile kitleleri kazanmağa imkân yoktu. İşçi sınıfı partileri ancak kitlelerin güncel ekonomik-demokratik mücadelesine ve taleplerine öncülük ederek, onlara güven vererek, kitleleri İKTİDAR hedefine doğru yönlendirebilirlerdi. İşçi sınıfı partileri güncel taleplerin öncülüğünü yaparken, asıl meselenin bu olmadığını, esas meselenin iktidar meselesi olduğunu göstermek için bizzat geniş kitle zemini oluşturabilirlerdi. Bilindiği gibi reformcular sadece ekonomik ve demokratik reformların şampiyonluğunu yaparlar ve devrimi reddederler. Bu sağ sapmanın karşısındaki sol sapma da sadece devrim der, kitlelerin güncel demokratik taleplerini önemsemez, kitlelerin kapitalist düzen içinde elde edecekleri yeni hakları ciddiye almaz, böylece kitlelerin güncel taleplerine tercüman olmağı reformistlere bırakır. Reformistler de henüz bilinçlenmemiş geniş kesimlerin acil taleplerini sözde dile getirirler, devrim meselesini tamamen hasır altı ederler, kitleleri bitmez tükenmez reform avuntularıyla oyalamağa çalışırlar. Böylece sol sapmacılar, kitlelerden tecrit olur, ya da kitle bağlarını geliştiremez, alanı reformistlerin, sosyal demokratların ya da sağ-sosyalistlerin atkoşturmasına terkederler.

Komintern içindeki sol sapma unsurlar da böyle yapıyorlar, böylece istemeyerek de olsa sosyal demokrasinin işçi sınıfı içindeki etkinliğini sürdürmesine, hatta arttırmasına yardım ediyorlardı. Gene bu sol sekter çocukluk hastalığı sendikal alanları da sosyal demokrasiye terk ediyor, onların bölücü tuzaklarına düşüyor, gerici ve sosyal demokrat sendikalarda çalışmaktan kaçınıyorlardı.

Oysa işçi sınıfı partileri hem kitlelerin güncel mücadelesini omuzlamak, güncel ekonomik-demokratik hakların elde edilmesi için çaba göstermek, bu mücadeleye öncülük etmek, başta işçi sınıfı olmak üzere en geniş emekçi yığınlarla bağlar kurmak, hem de bu mücadele içinde işçi sınıfının birliğini pekiştirmek, proletaryanın diğer emekçi katlarla ittifakını kurmak ve kitlelere esas kurtuluşun **devrimci iktidar** ile gerçekleşeceğini ana stratejik hedefin iktidarı ele geçirmek olduğunu göstermek şeklindeki **ikili görevi** kendi parti politikalarında, sağa ve sola yalpalamadan bütün-

leştirmek zorundadırlar. Bir işçi sınıfı partisinin önündeki en güç görev budur. Kısa vadeli güncel amaçların abartılması, kitlelerin acil istemlerinin mutlaklaştırılması veya fazla önemsenmesi genellikle işçi sınıfı partilerini sağ politikaya iter; buna karşılık güncel ekonomik-demokratik mücadelenin küçümsenmesi, ya hep ya hiç mantığının güdülmesi ve iktidar hedefinden başka hiçbir görevin yerine getirilmemesi, işçi sınıfı partilerini sol çocukluk hastalığına düşürür.

İşçi sınıfı partisi işçi sınıfı birliğini sağlarken, reformizme ve acil taleplerin mutlaklaştırılmasına taviz vermez, kitlelerin esas amacı olan iktidar hedefini gözlerden gizlemez. İşçi sınıfını geçici oportünist politikalarla birleştirebilmek, bunu yaparken sosyal demokrasiye taviz vermek, sendika aristokratlarına ve bürokratlarına dolaylı da olsa yardımcı olmak, ya da sosyal demokrat siyasî liderlerin işçiler arasındaki prestijinin güçlenmesini sağlamak, sosyal demokrasiye karşı ideolojik mücadele vermek, kısacası sosyal demokrat kuyrukçuluğu yapmak işçi sınıfına zarar veren, onun bağımsız politikasını hasıraltı eden, işçi sınıfını iktidara hazırlamak görevini yapmayan sağ ve kuyrukçu bir politikadır.

Buna karşılık, işçi yığınlarından kopmak, romantik ve kof slogancı sektör anlayışlarla işçi sınıfına yaklaşmak, sosyalistleri kitlelerden tecrit eden bir tutumdur. Her iki sağ ve sol politikada özünde alanı şu ya da bu yoldan sosyal demokrasiye bırakmak demektir.

KOMİTERN, İKİ BUÇUKUNCU ENTERNASYONAL VE BURJUVAZİNİN SALDIRISI

Komintern'in ikinci Kongresinden altı ay sonra merkezci partiler Sosyalist Partiler Uluslararası Birliği adlı bir örgüt kurdular. (Viyana, Şubat 1921) işçi sınıfı sosyalistleri bu örgütü ikibuçukuncu Enternasyonal diye adlandırırılar. Bu örgüt 1923'de İkinci Enternasyonal harabeleriyle birleşerek Emekçi ve Sosyalist Enternasyonal'e dönüştü. Özde değişen birşey yoktu.

Komintern bu durumda işçi sınıfının devrimci birliğini (devrimci işçi hareketi birliğini) kurmak için daha büyük bir güçlkle karşılaşmış oluyordu. Gerçi 1920 sonlarında ve 1921 başlarında Avrupa ülkelerinin hemen hemen tamamında, Amerika ve Asya ülkelerinin ise bir kısmında Komintern'e bağlı partiler kurulmuştu, ve bunlar arasında Almanya, Fransa gibi ülkelerde Komünist Partiler önemli desteklere sahipti, ama genelinde Komünist Partilerin kitle tabanları sayıca azdı ve kapitalist dünya işçi sınıfının küçük bir bölümünü etkisi altında tutabiliyordu. Örneğin 1921 başındaki rakamlara göre Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) dışında kalan diğer Komünist Partileri toplam üye sayısı yaklaşık olarak 760 bin civarındaydı. (Aynı tarihte Sosyal Demokrat ve Sosyalist Partilerin üye toplamı 8 milyon reformist Amsterdam (Sendika) Enternasyonalinin kontrol ettiği üye sayısı ise 22 milyondur. Ayrıca Komünist Partilerin çoğu genç ve denesizdiler. Kitle desteklerinin zayıflığına ek olarak bu da önemli bir handikaptı.

1920'lerin sonları ile 1921 başlarında kapitalist ülkelerdeki devrimci med geri çekilmeğe başladı, İtalya'da fabrika işgalleri yenilgiye uğradı.

Çekoslovakya'daki Aralık 1920 genel grevi başarısızlıkla sonuçlandı. 1921 Martında, Alman gericiği ve onların suç ortağı Sağ Sosyal Demokrasi Orta Almanya'da bir işçi sınıfı ayaklanmasını provoke edip, sonra da hunharca ezdiler. Alman işçi sınıfının ünlü liderlerinden Rosa Lüksembourg ve Karl Libeknecht'in de öldürüldüğü, işçi sınıfının büyük kayıplar verdiği bu ayaklanma sadece proletaryanın Almanya müfrezesinin değil, aynı zamanda uluslararası proletaryanın aldığı önemli bir yenilgiydi.

1920-21 dünya ekonomik krizi, burjuvazinin işçi sınıfına karşı şiddetli saldırılarını da beraberinde getiriyordu. Bu koşullarda bir yandan burjuvazinin proletarya üzerindeki sömürüsü yoğunlaşıyor, öte yandan işçi sınıfı üzerindeki karşı-devrimci saldırıları şiddetleniyordu. Böylece Avrupa emekçilerinin savaş sonrası yıllarda elde ettiği kazanımlar, tamamen veya kısmen ortadan kalktı. Faşizm adlı lanetli rejim, tekelci burjuvazinin açık terörist diktatörlüğü olarak bazı ülkelerde tarih sahnesine, politika arenasına adımını attı. (İtalya ve çeşitli Balkan ülkeleri, Macaristan vb..)

Burjuvazinin, işçi sınıfına, onun ekonomik ve politik çıkarlarına karşı giriştiği bu saldırı, kitlelerin günlük ekonomik ve demokratik taleplerinin ve devrimci yükseliş döneminde elde edilen kazanımların savunulmasını korunmasını zorunlu kılıyor, bu acil sorun üzerine titizlikle eğilmeği gerektiriyordu.

Bu güncel mücadele, geniş emekçi yığınlarını, çeşitli işçi sınıfı örgütlerini somut talepler etrafında birleştirmek ve birleşik işçi cephesini genişletip, güçlendirmek görevini dayatmaktaydı. Birleşik işçi cephesini kurmak, genişletmek ve pekiştirmek komünist olan ve olmayan tüm müfrezeleri ortak hedefler çevresinde birleştirmek demek olduğundan, işçi hareketinin çeşitli müfrezeleri arasındaki ilişkiler sorunu bu politikanın en önemli noktasıydı. Böyle bir sorun gündeme gelince, bu sorunun odağını da şüphesiz ki Komünistlerle sosyal demokratlar arasındaki ilişkiler teşkil edecekti.

Komünistlerle sosyal demokratlar arasında sınıf mücadelesinin esas noktalarında temel ayrılıklar vardı. İşçi sınıfının devrimci davasını temsil etmiş ve yürütmüş olan Komünistlerle, işçi sınıfı davasını burjuvaziye, emperyalizme ve savaş politikasına satmış olan Sosyal Demokratların ortak bir platformunu kurmak çözümü hayli güç bir problemdi. Buna rağmen burjuvazinin ve gericiğin yeni saldırılarına karşı koymak için tek çıkar yol birleşik işçi cephesi politikasını oluşturabilmektir.

Bir birleşik işçi cephesi meydana getirmek konusundaki girişim Komintern ve ona bağlı çeşitli örgütlerden geldi. Komintern'e bağlı Almanya Birleşik Komünist Partisi Merkez Komitesi, 7 Ocak 1921 tarihinde Sosyal Demokrat Partiye, Bağımsız Sosyal Demokrat Partiye, Almanya Komünist İşçi Partisi'ne ve sendikalara bir açık mektup yayınlayarak, halkın günlük

ekonomik ihtiyaçlarını, demokratik hak ve özgürlüklerini korumak amacıyla ortak bir mücadele önerisinde bulundu.

Bu açık mektup, uluslararası komünist harekette yer yer tasvip gördüğü gibi önemli tepkilere de yolaçtı. Bazı komünist partileri deneysizliklerinin ve toyluklarının sonucu olarak Almanya Birleşik Komünist Partisi'nin bu çağrısına karşı çıktılar. Bu partiler yeni durumun sınıf mücadelesindeki yöntemleri yeniden gözden geçirmeği, ve bu duruma uygun taktikler gütmeye gerektirdiğini kabul etmiyorlardı. Sosyal demokratları dünya savaşı yıllarında «kendi burjuvazi» lerini desteklemiş olmaları, işçi sınıfının devrimci hareketine karşı çıkmış bulunmaları, reformistlere karşı ileri işçilerin büyük bir nefret beslemelerine yol açmıştı. Gene işçiler devrimci dalganın yükseliş döneminin psikolojisi altındaydılar, karşı devrimin yükselmeye başladığını, devrimin med döneminin yerine belirli bir gerilemenin ve cezir döneminin başladığını görmek istemeyen belirli kesimlerde, küçük burjuva romantizminin de etkisiyle bir küçük burjuva devrimci akımı başladı. «Sol» unsurlar devrimci dalganın alçaldığını, kitlelerin yeni atılımlara, yeni devrimci eylemlere hazırlıklı olmadığını kabul etmek istemiyorlardı. Bu unsurlar işçi sınıfının küçük bir militan azınlığının devrimci eylemiyle devrimin gerçekleşebileceğini sanıyorlar, böylece proletaryanın öncü müfrezesini devrime hazır olmaksızın savaşa sürerek onun ağır kayıplar vermesi, belki de tamamen imha olması tehlikesiyle karşı karşıya bırakıyorlardı. Bu sekte ve serüvenci tutum, uluslararası komünist hareketin karşı karşıya bulunduğu bir tehlike haline gelmişti, çünkü azgınlaşan ve büsbütün saldırganlaşan burjuva gericiliği zaten böyle fırsatların çıkmasını kolluyor, işçi sınıfını böyle kalkışmalara tahrik ediyor, provokasyonlar yaratıyordu. (Nitekim yukarıda da değindiğimiz gibi Almanya'daki Mart 1921 kalkışması, Bulgaristan'daki Eylül ayaklanması işçi sınıfının aldığı önemli yaralar oldu.)

Lenin'in önderliğindeki Komintern yönetimi «sol» akımlara karşı kararlı bir mücadele yürütmekte, ve bu gibi eğilimlerin niçin yanlış olduğunu, «sol» hastalığın işçi sınıfı için niçin bir tehlike teşkil ettiğini anlatmağa, bu eğilimde olanları ikna etmeğe çalışıyorlardı. Lenin bu aşamada komünist hareketin ana görevlerini açık ve seçik olarak formüleştirdi. Bu görevler, emekçi yığınlar içinde çalışmak konusunda varolan deneysizlik ve yeteneksizliklerin aşılması, genç partilerin bu konulardaki zaaflarının giderilmesi; yeni duruma uygun düşmeyen çalışma biçim ve yöntemlerinin terkedilmesi, genç komünist partilerin öncülük görevlerini gerçekten yerine getirebilecek ve işçileri acil görevlerinin yerine getirilmesi hedefi etrafında ortak bir mücadelede birleştirebilecekleri şekilde eğitmek ve yetiştirmek şeklinde özetlenebilir.

«Bütün dünyada bir komünistler ordusuna sahibiz» diyordu Lenin, «Fakat bu ordu iyi eğitilmemiş ve iyi örgütlenmemiş bir ordudur. Bu gerçeği unutmak ya da kabul etmekten korkmak son derece zararlıdır. Kendimizi en dikkatli ve en acımasız bir sınava tabi tutarak ve kendi hareketimizin deneyini inceleyerek bu orduyu yeterli şekilde eğitmeliyiz; düzenli bir şekilde organize etmeliyiz ve onu her türlü manevrada, her türlü muharebede, hücumda ve ricatta sınamalıyız. Böyle uzun ve zor bir okul dönemi geçirmeden galip gelemeyiz.» (Cilt 32, sf. 520).

Lenin bu söylediği görevin yerine gelmesi için Komünist partilerin eğitilmesi konusunda bizzat ilgileniyor, bu partilerin sorunlarının çözülmesi, politikalarının güçlenmesi için partilerin gelişimlerini içinde buldukları durumu objektif ve sübjektif koşulları tek tek izliyordu, onlara yardımcı oluyordu.

LENİN İLE DİMİTROV'UN TARİHİ GÖRÜŞMESİ

Bir örnek verelim. 1921 Şubatında Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi tarafından Moskova'ya gönderilen Giorgi Dimitrov'la yapılan bir toplantıda, Dimitrov Lenin'e Bulgar Komünist liderlerinin kendi ülkelerindeki durum hakkında bilgi verdi ve Parti yönetiminin, Bulgaristan'da bir silahlı ayaklanma için koşulların olgunlaştığı görüşünde olduğunu söyledi. Dimitrov Bulgaristan Komünist Partisinin iktidarı almağa hazır olduğunu dile getirdi. Devrimci taktiğin en önemli yanının, sınıf güçleri dengelinin ve objektif koşulların doğru bir değerlendirmesini yapmak olduğunu gözönünde bulundurmayan Bulgaristan Komünistlerine Lenin, ihtiyat tavsiye etti, henüz sahip olmadıkları koşullara ulaşmaları için çaba göstermeleri, Parti'yi devrimci öncü olarak sağlamlaştırılmaları, Bulgaristan'ın genç ve hem nicel, hem de nitel olarak zayıf işçi sınıfını eğitmeleri ve örgütlemeleri, işçilerin köylülerle (özellikle yoksul ve orta köylülerle) ittifakını kurmaları gerektiğini söyledi.

Bulgaristan Komünistlerinin Marksizmi yaymak konusunda elde ettikleri başarıları kutlayan Lenin partinin ordu içinde (özellikle erler arasındaki) çalışmalarının güçlendirilmesi gereğine de işaret ettikten sonra, özellikle Partinin deneyli ve fedakâr kadroları yetiştirmeğe büyük önem verilmesi üzerinde durdu ve sözlerinin sonunda Bulgar komünistlerine temkinli olmaları yolundaki tavsiyesini tekrarladı: «Şu anda bu en önemli noktadır, diyebilirim ki, sizin komünist partiniz için de hayati bir tehlikedir. Bu nedenle aşırı coşkunuğa karşı kendinizi koruyun, uyanık ve temkinli davranın ülkenizde devrimin zaferinden emin oluncaya dek yorulmasızca çalışın.»

(BKP, Merkez Parti Arşivi, F. 146, I.2, D. 468, sf. 5-6, **Giorgi Dimitrov**, Sofia Press sf. 67'den; keza Pravda 12 Kasım 1966).

Lenin birçok Komünist Partisinde bulunan sol romantizmin, BKP'de de varolduğunu gözlemişti. Bu nedenle Bulgaristan'da devrimin olgunlaştığı yolundaki BKP görüşünü yanlış bulduğunu, BKP'nin henüz zayıf olduğunu, Çiftçi Birliği'nin içinde Rusya'daki Sosyalist Devrimciler'e benzer eğilimlerin ve unsurların ağır bastığını ve bunların halk üzerinde küçümsenmeyecek bir etki taşıdığını, uluslararası durumun da elverişli olmadığını söyledi. S. Blagoyeva Lenin'le ilgili anılarında Lenin'in Dimitrov'a ve Bulgar Komünistlerine şu tavsiyede bulunduğunu yazıyor. «Size tavsiyem şudur; sürüklenmeyin, fazla ileri gitmeyin... Yoksa ezileceksiniz. Gerici güçler hâlâ kuvvetlidir ve siz henüz oldukça hazırlıksızsınız.» (Bulgar Komünistlerinin Lenin'den Anıları, Mos. 1958, sf. 52-53; keza, Giorgi Dimitrov, Sof. Pr., sf. 66).

Daha sonra hem Bulgaristan'da, hem de Avrupa'da meydana gelen bazı acı olaylar ve yenilgiler, Lenin'in Dimitrov'la yaptığı bu görüşmenin tarihi önemini kanıtlamağa yeter.

SOL ÇOCUKLUK HASTALIĞINA KARŞI MÜCADELE

Komünist hareketi içindeki sol serüvenci davranış gerçekten tehlikeli bir nitelik taşıyordu.

1920 Temmuz ve Ağustosunda yapılan ikinci kongre'de «sol»-kanat liderlerinden Amadeo Bordiga'nın şu sözleri, Komintern'deki sol serüvenci eğilimi yeterince nitelemektedir: «...batı demokratik ülkelerindeki bir marksist hareket Rusya devriminden çok daha direkt taktikleri gerektirir... (bu nedenle)... hiç vakit kaybetmeksizin doğrudan doğruya devrim eylemine geçmeliyiz.» (Komintern İkinci Kongresi, Zabıtlar Raporu, sf. 281).

Lenin sürekli olarak ve sabırla bu saldırı taktığının yanlış olduğunu, güçlü, örgütlü ve deneyli Avrupa burjuvazisi karşısında, iyi bakımlı etkin burjuva devlet makinası karşısında Avrupa işçi sınıfının gereğince örgütlü ve hazırlıklı bulunmadığını, Avrupa işçi sınıfı partilerinin anti-feodal bir köylü hareketinden destek göremeyeceklerini ve çünkü burjuvazinin kendi devrimini tamamlamış olduğunu, geniş işçi yığınlarına gelince onların da henüz çoğunlukla reformist yönetimli sendikalarda reformizmin etkisi altında tutulduklarını, bu nedenle Batı'da devrimin güç ve uzun bir yol izleyeceğini söylüyordu.

O günlerin koşullarında «**burjuvazinin, çağdaş uygarlık ve teknolojinin tüm olanaklarına dayanarak tamamen örgütlü**» olduğunu (C. 27, sf. 400) belirten Lenin, Batı Avrupa'da işçi sınıfı devriminin yavaş ilerleyece-

ğini söylüyor, buna neden olarak da «**kapitalistlerin çok daha güçlü bulunduğunu ve bir ayaklanmayı başlatmanın çok zor olduğunu**» ifade ediyordu. (C. 31, sf. 328) Batı partilerinin çoğunun, bir devrimci durumu değerlendirecek kadar güçlü ve örgütlü olmadığını, işçi hareketini kontrol edemediğini ve işçi sınıfının büyük çoğunluğunun iktidarı almak bilincine henüz ulaşmadığını dile getiren Lenin, bu koşullarda proletaryanın ileri kesimlerinin, devrimci durumu, sosyalist devrime dönüştürebilecek kitle desteğine sahip bulunmadığından ötürü burjuvazi tarafından ağır yenilgilere uğratıldığını, bu gibi hatalar tekrarlanırsa aynı yenilgilerin tekrarlanacağını belirtiyordu.

«Sol» çocukluk hastalığı Komintern partileri içinde iki ayrı kanaldan ve iki ayrı tez halinde ortaya çıkmaktaydı. Bunlardan birincisi kimi batılı Komünist partilerin devrimci romantizmi idi. Yukarıda da özetlediğimiz gibi, bunlar derhal devrim kalkışmasına girişmeği önermekteydiler. Bunlar Avrupa'da devrimin koşullarının olgunlaşmış olduğunu bu fırsatın kaçırılmaması gerektiğini söylüyorlardı. Komintern içindeki diğer sol sekte eğilim ise bazı Doğu partilerinden, az gelişmiş sömürge, yarı sömürge veya bağımlı ülke partilerinden geliyordu. Bunlar da Batı'da devrimin gerçekleşmesinin ancak Doğu'daki devrime bağlı olduğunu öne sürmekteydiler. Bu eğilimin liderliğini yapan Hindistan delegesi Roy Komintern ikinci kongresinde özetle şunları söylüyordu: «...Doğu'da devrimci hareketin kaderi tamamen Doğu'daki devrimci davaya bağlıdır... Doğu ülkelerinde devrim zafere ulaşmadığı sürece Batıdaki devrimci hareket sifira indirgenir. Dünya kapitalizmi ana kaynaklarını ve gelirini, çoğunluğu Asya'da bulunan sömürgelerinden sağlamaktadır. Kötü kötüyü çekmekte, Avrupa kapitalistleri (kendi ülkelerindeki) işçilere artı değerlerinin tümünü bırakabilmekte ve dolayısıyla onların devrimci ruhunu köreltmektedir. Kapitalistler Asya'yı proletaryanın yardımıyla sömürmeğe devam etmektedirler... Bu açıdan bakılırsa, bütün enerjimizi Doğu'daki devrimci hareketin gelişmesine ve yükselmesine yöneltmek ve dünya komünizminin kaderinin Doğu'da komünizmin zaferine bağlı olduğu yolundaki bizim temel tezimizi benimsemek zorundayız.» (Komüntern İkinci Kongre Zabıtları, Sayı 1, 27.7.1920, sf. 1-2)

Lenin, Roy'a verdiği cevapta onun «batının kaderini tamamen Doğu devletlerindeki devrimci güçlerin gelişim derecesine bağlarken çok ileri gittiğini» söylüyor ve Roy'un getirdiği tezleri temelden eleştiriyordu (a. g.e. sf. 2).

Bu ikinci sol eğilim burada ele aldığımız konunun dışında kaldığı için üzerinde durmayacağız. Komintern'in Leninci çizgisini asıl uğraştıran sol sapma kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketindeki sekte ve serüvenci yönelimlerdi.

Bu sektör ve sol doktriner akıma karşı mücadele etmeği güçleştiren faktörlerden birisi de, bizzat Komintern ve RKP (B) yönetimi içinde de aynı eğilimi temsil ediliyor olmasıydı. Bu sol eğilimin Sovyetler Birliği ve Komintern'deki önderleri Zinoviev ve Buharin idi. Nitekim Komintern Yürütme Komitesi'nin 22 Şubat 1921 tarihli toplantısında, Almanya Birleşik Komünist Parti (ABKP)'nin yukarıda değindiğimiz taktiği tartışılırken Zinoviev ve Buharin, sözkonusu mektuptan dolayı ABKP'ye saldırdılar. Zinoviev, diğer (komünist olmayan) işçi partileriyle anlaşmaya varmanın mümkün olmadığını söyledi. Buharin ise adı geçen mektubu «devrimci olmayan bir davranış» olarak niteledi ve ABKP'ni gerçek mücadeleden kaçmakla suçladı. Böylelikle devrimci dalganın cezir (geri çekilme) döneminde, karşı-devrimin yükseliş, burjuva gericiliğinin saldırı döneminde birçok Komünist Partinin izlediği birleşik cephe taktiğini eleştiriyorlar ve o partileri sektarizmin ve halktan soyutlanmanın tehlikeli dönemecine doğru itiyorlardı.

Lenin Zinoviev ve Buharin'in bu görüşlerini sert ve kesin bir dille eleştirip, ABKP'nin girişimini olumlu bularak desteklediğini söyledi. Lenin Clara Zetkin ve Paul Levi'ye yazdığı bir mektupta bu konuda şöyle diyordu:

«Gördüğüm tek şey, **çok doğru** bir taktik olduğunu düşündüğüm Açık Mektuptur. (Bu mektuba karşı çıkan bizim «sollar»ın karşı görüşlerini suçladım.» (C. 45, sf. 124).

Bu mektuptan bir süre sonra, Komintern Üçüncü Kongresi öncesinde, Lenin taktikler konusundaki taslak tezlerin, Açık Mektup taktiğinin gereğini göstermesi üzerinde ısrar ederek şunları söylüyordu:

«...Açık Mektup taktiği kesinlikle her yerde uygulanmalıdır. Bu nokta kesin, açık ve tam bir şekilde izah edilmelidir, çünkü Açık Mektup konusundaki tereddütler son derece zararlıdır, son derece utandırıcıdır ve **son derece yaygındır**. Bunu kabul etmemiz gerekir. Açık Mektup taktiğinin zorunluluğunu kavrayamayanlar Üçüncü Kongre'den sonra, bir ay içinde Komünist Enternasyonal'den **ihraç edilmelidirler**,» (C. 42, sf. 321).

SALDIRI TEORİSİ VE ALMAN YENİLGİSİ

İşçileri güncel ekonomik çıkarları için verdikleri mücadele akışı içinde ve mevcut demokratik haklarını korumak, genişletmek çabalarında birleştirmek doğrultusundaki Lenin politikasına karşı çıkanlar, objektif koşulları hiç gözönüne almadan Komünist Partileri silahlı bir kalkışmaya teşvik ediyorlardı. Lenin deyimiyle, «Sol»lar devrimci mücadelenin cezir dalgasını, halkın içinde bulunduğu atmosferi, ve kararlı bir devrim eylemine hazırlık-

sızlığını önemsemiyorlardı. Böylece pek çok genç Komünistin devrimci görünümü, coşkusu ve denersizliği nedeniyle solların bu «saldırı teorisi» Almanya, Macaristan, İtalya ve Avusturya Komünist partilerinde ve Fransa, Polonya, Çekoslovakya komünistlerinin bir bölümü arasında oldukça yaygınlık kazandı.

Nitekim bu teorinin pratiğe aktarılması konusunda yapılan ilk girişim, sözkonusu önerinin devrimci hareket için ne denli tehlikeli olduğunu çarpıcı bir şekilde kısa zamanda kanıtladı. Yukarıda da değindiğimiz gibi Sağ Sosyal Demokratların da yardımıyla, Alman egemen gericiliği, Orta Almanya'daki işçi ayaklanmasını provoke edip, kanlı bir şekilde bastırdı. Solların baskısı altında kalan ABKP Merkez Komitesi Mart olaylarını burjuvaziye karşı saldırının başlangıcı olarak niteledi, tüm ülkedeki işçileri bir genel dayanışma grevine ve burjuva hükümetini devirmek üzere eyleme geçmeğe çağırırdı. Ama Almanya işçi sınıfı ve ABKP tüm ülkede bir silahlı ayaklanmayı başlatacak ve başaracak güçte ve hazırlıkta değildi, bu nedenle Orta Avrupa'daki işçi isyanı büyük bir yenilgiye uğradı, böylece «saldırı teorisi»nin mucitleri olan «Sollar»ın maceracı politikaları Alman gerici-lerine karşı-devrimci planlarını uygulamaları için yardım etti, Parti'nin işçi sınıfı üzerindeki nüfuzunun kırılmasına, öncünün kitlelerden soyutlanma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına yol açtı. Lenin olayı değerlendirirken devrimci işçilerin kahramanca mücadelesini saygıyla ve övgüyle andı, ayaklanmanın hükümet tarafından provoke edildiğini söyleyerek 1919'dan beri bu gibi prokovasyonlarla 20 bin devrimci işçinin öldüğünü hatırlattı ve gelecekte Komünistler sadece küçük bir bölgede değil, tüm ülkede çoğunluğun desteğini sağlamadıkça böyle bir mücadeleye **girilmemesi** gerektiğini vurguladı. (C. 42, sf. 323).

Mart olayları ABKP'de ve diğer bazı partilerde hararetli tartışmalara yol açtı. Clara Zetkin, kem ABKP'nin «Sol» yönetimini hem de «saldırı teorisini» sert bir dille eleştirdi. Lenin'e yazdığı 14 Nisan 1921 tarihli mektupta Clara Zetkin şöyle diyordu: «Kanıma göre, Merkez Komitesi eylem ve bu eylemi gerçekleştirme konusunda tamamen yanlış bir tutumu benimsemişti... Parti'nin Açık Mektubu ve özellikle Sovyet Rusya ile ittifak talebi Sovyet Rusya ile derhal ekonomik ve politik ilişkilere girme önerisi sadece zorunlu değil, aynı zamanda gerçekleşmesi mümkün bir şeydi ve başarı şansı vardı. Bu iki talep de her yerde coşkunlukla karşılandı ve ABKP'den uzak olan kitleleri de harekete geçirdi. Bu sloganların yayılması propagandanın fiile geçirilmesi için mükemmel koşulları hazırladı. Bunun başlangıç noktası ve temeli münferit bölgelerin içinde bulunduğu ekonomik durumda mevcuttu. Hemen başlangıcından itibaren böyle bir politika, öz bakımından hükümete karşı kararlı bir mücadeleye dönüşmeye açıktı.

(Fakat) hükümetin alaşağı edilmesi sloganı altında yürütülecek eylem daha ilk andan itibaren kör bir atıştan başka birşey olmayacaktı. Söy-lemeğe hiç gerek yok ki, böyle bir eylem mevcut momentte tümüyle olum- suzdu, ve nitekim kitlelerden cevap (destek) bulamadı.»

MART DENEYİNİN DERSLERİ

1921 Mart olayları Komünist Partilere büyük dersler öğretti. Sol-sek- ter ve serüvenci eğilimlerin zararını ve tehlikesini gösterdi. Hareket için- deki daha tecrübeli militanlar, zaten bu tehlikeyi görebilmişlerdi ve ona karşı mücadele etmişlerdi. Almanya deneyi, Komintern içindeki Leninci- lerin haklılığını bir kez daha doğruladı.

Yaklaşmakta olan Komintern Üçüncü Kongresi için Leninciler ve «Sollar» kendi tezlerini savunmak amacıyla yoğun bir çalışma içine gir- mişlerdi. Bu arada Kongre öncesinde tartışmalar bütün şiddetiyle devam ediyordu.

«Sollar» Mart olayları sırasındaki ABKP Merkez Komitesinin politika- sının doğruluğunu savunuyor, «saldırı teorisi»ne karşı çıkan Leninistleri oportünistlikle suçluyorlar ve ABKP'nin Mart ayaklanması konusundaki politikasının her yerde uygulanmasını doğru görüyorlardı. Mart yenilgisi bile fanatik «Sollar»ın aklını başına getirmeğe yetmemişti.

(Daha sonra sözedeceğimiz gibi Üçüncü Kongre tüm bu sorunların tar- tışıldığı, savaş sonrası sınıf mücadelelerinin irdelendiği, bunlardan çıkarı- lan derslerin genelleştirildiği, ve öncü ile işçi yığınları arasındaki bağları güçlendirmek ve proletaryayı kapitalist saldırıya karşı birleştirmek, işçi sınıfının mücadele birliğini sağlamak doğrultusunda yeni bir politikanın benimsenmesi için değerli katkıların getirildiği bir kongre oldu.)

ABKP Merkez Komitesi üyelerinden Bela Kun ve August Thalheimer o sıralarda «saldırı teorisi»nin ateşli savunucuları arasındaydılar ve Üçüncü Kongre'de kendi tezlerini kabul ettirmek için yoğun bir çalışma içindeydi- ler. Kun ve Thalheimer'in hazırladıkları karar taslaklarında Mart deneyi- nin bilimsel incelemesi yapılmıyor, hatalı davranan ABKP yöneticilerinin eleştirisi getirilmiyor, tam tersine Mart ayaklanmasıyla karşı-devrimin ya- ra aldığı bu nedenle saldırı eyleminin şiddetlendirilmesi için bütün ça- baların gösterilmesini öneriyordu. Gene Komintern Yürütme Komitesi Kü- çük Bürosu adına Radek'in hazırladığı taktik taslakları da, aynı şekilde sol sekte görüşleri taşıyordu.

Lenin her iki belgeyi de dikkatle inceledi ve sert dille eleştirdi. «Thal- heimer ve Béla Kun'un tezleri» diyordu Lenin, «siyasî bakımdan tümüyle

yanlıştır. Sırf boş laftır ve Solculuk oynamaktan başka birşey değildir.» (C. 42, sf. 319)

Radek'in taslağına gelince, Komünist Partilerin devrim için işçi sınıfının çoğunluğu kazanması gerektiği tezinin yerine «işçi sınıfının sosyal bakımdan kararlı kesiminin kazanılması» görüşü geçirilmişti. Bu görüşü «saçmalığın şahikası» diye niteledi. (C. 42, sf. 320)

Lenin, Radek ve Zinoviev'i uyarıyor ve «Kongre'de açık bir mücadele» verileceğini söylüyor ve tez taslaklarından tüm Solcu (goşist) görüşlerin çıkarılması konusunda ısrar ediyordu. Hiç bir Komünist Partisinin henüz işçi sınıfının çoğunluğu kazanmamış olduğunu, sadece bu partilerin yönetimlerinin değil aynı zamanda Komünizmin prensiplerinin de bu durumda olduğunu söyleyerek «Bu nokta herşeyin temelidir. Sorumluluk taşıyan bu tek taktiğin temelini 'zayıflatmak', **cinaî bir sorumsuzluk** olur.» (aynı yerde) Avrupa'da devrimci patlamaların olabileceğini, işçi sınıfının kolay bir zaferinin —istisnai de olsa— bile mümkün olduğunu, ama Komintern'in taktiklerini bu temele, bu istisnai ihtimale dayandırmasının saçmalığını ve propaganda döneminin sona erdiğini eylem döneminin başladığını iddia etmenin anlamsızlığını ve zararını gösteriyor ve Komintern'in taktiğinin «işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmak» olması gerektiğini bunun için sistemli ve sürekli çalışmaların yapılmasının zorunluluğunu, özellikle bu çalışmaların eski sendikalarda gerçekleştirilmesini, kitleleri kısa vadeli kazanmaların da çok önem taşımayacağını, kitleleri kesin olarak kazanmanın şart olduğunu söylüyordu. (a.g.e., sf. 320-21)

Lenin sözkonusu tez taslaklarında ABKP'nin hatalarının eleştirilmesi ve böylelikle Komünist Partilerin, devrimin objektif şartları oluşmadan eyleme geçmemelerini kavramları gerektiğini belirtiyor ve RKP (B) delegasyonu Kongreye götüreceği tez taslaklarına Lenin'in önerilerini dahil ediyordu.

Lenin'in bütün çabası, Komünistlerin esas görevinin kitleler içinde çalışmak kitleleri kazanmak, öncü ile kitleler arasındaki bağları güçlendirmek, kitleleri kendi öz deneyleriyle eğitmek olduğunun anlaşılması noktasında odaklaşıyordu.

Lenin aynı zamanda henüz örgütlenmemiş kitleler içinde veya sarı sendikalarda (ikibuçukuncu Enternasyonal sendikaları dahil olmak üzere) çalışmak gerektiğini, gene proleter olmayan emekçi kesimlerinde de aynı çalışmaların yapılmasını öneriyordu. (C. 42, sf. 318).

Clara Zetkin, Lenin'le ilgili yazdığı anılarında Lenin'in Üçüncü Kongreden hemen önce kendisine şu sözleri söylediğini anlatıyor:

«Dünya devriminin birinci dalgası geçti, ikinci dalga ise henüz yükselmedi. Bu noktayı görmemek ve kendimizi illuzyonlara kaptırmak tehlikeli olur. Biz denizlerin zincirle dövülmesini emreden Kral Xerxes değiliz.

Ama gerçek olguların bugünkü ifadesi boş durmamız yani mücadeleden vazgeçmemiz anlamına mı geliyor? Asla. Teorik bakımdan çalışmalıyız, çalışmalıyız, çalışmalıyız. Pratik bakımdan çalışmalıyız, çalışmalıyız, çalışmalıyız. Hazırlanmalıyız. Gelecek devrimci dalgadan bilinçlice ve enerjikçe yararlanabilmemiz için çok iyi hazırlanmalıyız. İşte meselenin can alıcı noktası budur. Bıkıp usanmadan Parti ajitasyonu ve propagandası ve sonra da Parti eylemi yapmalıyız. Ama bu parti eylemi, kendisinin kitlelerin eyleminin yerini tutacağı şeklindeki çılgınca düşünceden uzak olmalıdır. Biz Bolşevikler kendimize «Her şey hazır, İleri!...» demeden önce kitleler arasında yoğun çalışmalıyız. Bu nedenle, «kitlelere gidin! Kitleleri kazanmak iktidarı fethetmenin bir önşartıdır.» (Lenin Üzerine, Yabancı Çağdaşlarının Anıları, Mos. 1966, sf. 37).

Dünya devrimci işçi sınıfı hareketinin tarihinde önemli bir yer tutan Komintern Üçüncü Kongresi'ni daha sonraki gelişmeleri, Kronolojik sıra içinde gelecek yazımızda özetlemeğe devam edeceğiz.

TÜSTAV